ФИФІ ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ ІЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКІУ

АДЫГЭ ХЕКІЫ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КЪБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЭРЭ КЪЫДОКІ

№161 (21.819) ● 2010 гъэм шыщхьэІум (августым) и 31, гъубж ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдокІ ● И уасэр соми 3-щ ● adyghe@mail.ru adyghepsale.ru

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щІэ лъапІэхэр фІэщыным и Іуэхукіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и Указ

Къаухьа екъулІэныгъэхэм папщІэ икІи ильэс куэд лъандэрэ хьэпэлу зэрылажьэм къыхэкІыу щІэ лъапІэхэр яфІэщын:

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щыхубз художник» щІэр

Калкутин Андрей Борис и къуэм - «Урысейм и Художникхэм я союз» урысейпсо творческэ жылагъуэ зэгухьэныгъэм хэтым,

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыхь зиІэ и дохутыр» щІэр

Джэш ФатІимэт Владимир и пхъум - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Лъжэныгъэмрэ социальнэ зыужьыныгъэмкІэ и министерствэм и «Республикэ поликлиникэ центр» къэрал Іуэхущ1апІэм и социально-реабилитацэ къудамэм и унафэщІым

КъумыкІу Залымхъан Мухьэмэд и къуэм - «Республикэ сабий клиникэ сымаджэщ» узынщагъэр хъуэныкъмкІэ къэрал Іуэхущ1апІэм хирургиемкІэ и къудамэмкІэ и дохутырым-урологым,

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм гъэуздэжмкІэ щыхь зиІэ и лэжьакІуэ» щІэр

Зэхъуэхъу Валерий Лиуан и къуэм - «Урысейм и Художникхэм я союз» урысейпсо творческэ жылагъуэ зэгухьэныгъэм хэтым,

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щэнхабзэмкІэ щыхь зиІэ и лэжьакІуэ» щІэр

ПІаз Александр Залымхъан и къуэм- художникым

Темыркъан Людмилэ Федор и пхъум - Урысей ФедерацэмЩэнхабзэмкІэ и министерствэм и «ГъуэзджэхэмкІэ Кавказ Ищхьэрэ къэрал институт» профессиональнэ щІэныгъэ нэхъыщхьэ щ1агъэгъуэт федеральнэ къэрал еджапІэм Щэнхабзэмрэ гъуэзджэхэмкІэ и колледжым и унафэщІым егъэджэныгъэмкІэ и къуэдзэм, фортепианэмкІэ егъэджакІуэм

Фриев Мухьтар Ахьмэдыр и къуэм- «Шэрэдж» узыншагъэр щ1агъэфІакІуэ лагерь» ООО-м и унафэщІым,

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыхухэм социальнэ дзэлъкІэныгъэ етыныкІэ щыхь зиІэ и лэжьакІуэ» щІэр

Бжьахъуэ Ахьмэд Латиф и къуэм - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Лъжэныгъэмрэ социальнэ зыужьыныгъэмкІэ и министерствэм Лъжэныгъэмрэ социальнэ зыужьыныгъэмкІэ и управленэу Дзэлыкъуэ районым щыІэм и унафэщІым,

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыхь зиІэ и юрист» щІэр

Уэгъуэ Мухьэмэд Назир и къуэм - Суд департаментым и управленэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэм и унафэщІым.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президент КЪАНОКЪУЭ Арсен

Налшык къалэ
2010 гъэм шыщхьэІум и 27-м
№89-УП

Къэзан С.С. «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыхь зиІэ и артист» щІэ лъапІэр фІэщыным и Іуэхукіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и Указ

Гъуэзджэм и Іэнатіэм щиІэ фІыщІэм папщІэ «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыхь зиІэ и артист» щІэ лъапІэр фІэщын **Къзэан Сэтэней Сетхьэлий и пхъум** - уэрэджэныкІуэм.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президент КЪАНОКЪУЭ Арсен

Налшык къалэ
2010 гъэм шыщхьэІум и 27-м
№90-УП

Лыхъужу Хь.Хь. «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и мэкъумэш хозяйствэм щыхь зиІэ и лэжьакІуэ» щІэ лъапІэр фІэщыным и Іуэхукіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и Указ

Мэкъумэш хозяйствэм и Іэнатіэм щиІэ фІыщІэм икІи илъэс куэд лъандэрэ хьэлэлу зэрылажьэм папщІэ «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и мэкъумэш хозяйствэм щыхь зиІэ и лэжьакІуэ» щІэ лъапІэр фІэщын **Лыхъужу Хьэжмурид Хьэсэнбий и къуэм** - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым Лъэпкъхэм я зэхущытыкІэхэмкІэ и комитетым и унафэщІэм языхэзыІ, Аграрнэ политикэмрэ щІы Іуэхуэхмкіэ комитетым и унафэщІым.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президент КЪАНОКЪУЭ Арсен

Налшык къалэ
2010 гъэм шыщхьэІум и 27-м
№91-УП

ІэщІагъэхэм зэрыхущ1агъаджэм Москва щыхоплъэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президент Къанокъуэ Арсен хэтынчу УФ-м и Къэрал Советымрэ Урысейм и экономикэр къэтэджэгъэнымкІэ, абы и технологием зегъэужьынымкІэ УФ-м и Президентым и деж щыІэ комиссэмрэ зэущІэгъуэ ирагъэкІуэкІыну зэхуэсым.

ШыщхьэІум и 31-м Москва къыщыІэхьыну зэІущІэм щыхоплъэнущ Урысейм Іэщ1агъэхэм зэрыщыхущ1агъаджэ щыкІэм зегъэужьыным. Абы утыку къыщ1ат1ахьэнущ УФ-м и Къэрал Советым Томск областым и губернатор Кресс Виктор зи пашэ и пэжьакІуэ гупым ягъэхьэзыра докладыр.

ХЬэПЭ Маринэ,
КъБР-м и Президентымрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущ1апІэ.

Япэу хах

Тхъэдэкіэ зи щІыналъэ лъэпкъэм ящыщ япэу Австралием и Парламентым Лъыкіуэхэмкіэ и налатэм щыхахащ.

Щбэзэным, Іэбэтым кърикІуахэр къэбжьыкъи щаухым, Австралие Къухьэпі1э штатым ливберал партым кьыбгъэджІыну и лЫкІуэ Уийатт Кен и тельхьэхэр лейбористхэм я лЫкІуэм Іэхуэзы1этаэм нэхъ р1 щыху зы мин хуэдизкІэ нэхьыбэт. АтІэмк1, къабжьи хуейуэ къахуэнэжаг бюллетень зы мин ирикъужтэкъым.

«Гъыдтхэмк1 щ1ныгъэлІэхэми кууэ яджынущ щІыналъэ, къэралыр зей лъэпкъыу щытам щыщ штатым и хэхаІуэ комиссэм зэрыхиха щІыкІэр», - жеІэ Уийатт Кен.

Абы зэрыжиІэмкІэ, Австралием лъэпкъ зэхэгъэжыр 60 - 80 гъэхэми щыІащ, ноби зызыхьужаг машІэщ - яг1эшынэну хэту абы тхыгъэхэр кьыІэрыхьащ1 хэхьанымкІэ хэгъэкІуэжыхьу.

Либерал партым и унафэщІ Бишоп Джулие зэрыжиІэмкІэ, я политикэ партым зэи увыпІэ гуэр щ1ыбыдынукъым лъэпкъ зэхэгъэжьым.

1995 гъэ лъандэрэ

Къэзахъстаным дыгъуасэ щ1агъэльэІащ я къэрал гуфІэгъуэ нэхъыщхьэхэм ящыщ зыр - Конституцэм и махуэр. Ар 1995 гъэм екІуэкІа референдумым кьыщ1ащ1ат1ащ. Абы зэхъуэкІынымгъэхэр хальхьащ 1998, 2007 гъэхэм.

Къэзахъстаным и конституцэм и яп1э статьям къегъэув ар демократиер зи лъабжьэкъэрал щхьэхуиту, Іыхъум абы и гъащІэм, и щхьэхуитныгъэмрэ хуитныгъэхэмрэ нэхъ лъапІэ имыІэу.

Къэзахъстаным дыгъуасэ и зыгъэпсэхуэгъуэ махуэу щытащ. Къэралым и куей, къалэ псоми щекІуэкІащ гуфІэгъуэ зэхьхьэхэр, лъэпкъ джэгуэхэр. Республикэм и къалащхьэ Астанарэ Алмаатирэ хьэрэкІытІэхэр куэду щыдрагъэуеящ.

●Дыгъуасэ

Пушкин Александр теухуа псалъэ жеІэ Налшык къалэм и тхьэмадэм и къуэдзэ Портэ Галинэ.

Пушкин Налшык къыдохьэ

Урыс литературэм и классик, усакІуэ щІэрыІуэ Пушкин Александр и фэеплъ Налшык щагъэувар (Пушкиным и щІэр зезыхьэ уэрамым тетщ) дыгъуасэ къыщыІуахащ.

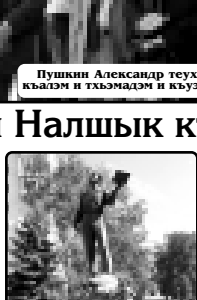

СурэтхэрХОЛЛАЕВЭ Любэ трихащ.

ЗэІущІэм зыкъраГъэхьэлат КъБР-м и Правительствэм, Парламентым, министерствэхэмрэ ведомствэхэмрэ я лІыкІуэхэм, тхакІуэхэмрэ усакІуэхэмрэ, щэнхабзэм и лэжьакІуэхэм, лъэпкъ интелигенцэм щыщхэм, Москва къикІа хьэщІэ лъапІэхэм, Налшык къалэм и курыт еджапІэ №5-м, 1937 гъэ лъандэрэ усакІуэм и щІэр зезыхьэм, и егъэджакІуэхэмрэ гъэсэнхэмрэ.

Пушкиным и гуащІэм, и гъащІэм, усакІуэшхуэм и щІэнным, и Іэдакъэщ1экІхэм, Кавказым теуха и тхыгъэхэм, нэгъуэщІ куэдми и гугъу ящІу зэхьхьэрыкІ. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щэнхабзэмкІэ и министр **Фырэ Руслан** Урысейм и ТхакІуэхэм я зэгухьэныгъэм и тхьэмадэ **Ганичев Валерий**, а Іуэхущ1апІэм и чэнджэщэгъу **Мельников Валерий**, КъБР-м и ТхакІуэхэм я зэгухьэныгъэм и правленэм и тхьэмадэ **КъхъуІуфэ Хьэчим** , щІыпІэ самоуправленэм и кьалэ советым и депутат, Налшык и курыт еджапІэ №9-м и унафэщІ **Коротких Ольгэ**, УФ-м и къ1ал1эхэм я зэдэлэжьэныгъэмкІэ щэнхабзэ фондым и унафэщІ **Новоселов Игорь** , КъБР-м щэнхабзэмкІэ щІыхь зиІэ и лэжьакІуэ, Кавказ Ищхьэрэм щыпсэу тхакІуэхэм я клубым и тхьэмадэ, усакІуэ **Гуртуев Салихь** , нэгъуэщІхэри.

Фэеплъыр гъэувыныр зи жэрдэмри абы текІуэда мыгъкур зейри «Ай-Би-Си Промстрой» Іуэхущ1апІэм и тхьэмадэ Бойтов Алексей, УФ-м и къ1ал1эм и зэдэлэжьэныгъэмкІэ щэнхабзэ фондым къыбгъэдэкІыу ди къалэм кьыхуащІа Москва щыщ скульптор Кузнецов-Муромский Николайщ,

Фэеплъым и хъуреягъкІэ къабзэу зэщІэкъуащ, къалэдэсхэмрэ абы и хьэщІэхэмрэ зыщ1агъэпсэхуну тетІысхьэпІэхэр къраГъэувэкІащ.

ИСТЭПАН Залинэ.

● КъБР-м и Къэралыгъуэм и махуэм ирихьэлІэу

ЩІыпІэ псоми загъэхьазыр

Къэбэрдей-Балъкъэрым и махуэм ирихьэлІэу республикэм и щІыпІэ псоми гуфІэгъуэ зэхьхьэ зэмылІэужьыныгъэхэр щекІуэкІынущ, ухуэныгъэщІэхэр жыпІагъэ зыкъыдэлъадэрэ, спорт зэхьэзэхуэхэр щызэхэтынущ.

Шыщхьэ1ум и 31-м сыхьэт 12-м щыщІэдзащ 17 хъуху республикэ шыгъэжапІэм«Іуащхьэмахуэ и кубок-2010» етхуанэ дунейпсо зэпеуэр щыІэнущ.

А махуэ дыдэм сыхьэт 14-м Іуэуэзджэкіэ музейм «Си республикэ» сурэт гъэлъэгъуэныгъэр къыщыдэІуахынущ, ***Льэпкъ музейм сыхьэт 15-рэ дакьикъэ 30-м***«Бжьыкьэ-2010» отчет выставкэ Сурэтыщ1хэм я зэгухьэныгъэм щригъэкІуэкІынущ.

Фокладэм и 1 махуэм и кІыхьагъкІэ Пльэпкъ библиотекэм щызэхэтынущ «Къэбэрдей-Балъкъэрым и тхыдэмрэ нобэмрэ: къэхъуГъэхэмрэ щІэхэмрэ» зыфІащ тхыль-сурэт гъэльэгъуэныгъэ.

Гъэ еджагъуэщІэм щыщІидзэжьым ирихьэлІэу республикэм и ***муниципальнэ гъэдэжьныгъэ Іуэхущ1апІэхэм*** КъэбэрдейБалъкъэрым и Къэралыгъуэм и махуэмрэ ЩІэныгъэм и махуэмрэ екъэлІа дерс, лекцэ, псалъэмакъ зэІуэхахэр сабийхэм щыдграгъэжьКІынущ.

Сыхьэт 11-м щыщІэдзауэ 15 щІондэ Сабийхэмрэ щІалэгъуэлэмрэ я творчествэмкІэ республикэ унэм къыщыІэзрагъэпэщынущ щІыкІуэм я театрализованнэ зыгъэлъагъэныгъэ, «Си республикэ, си Урысей» зыфІэщІащ.

Къэбэрдей езым фІэфІу Урысейм зэрыхьхьэрэ илъэс 400 щрикъум и фэеплъым сыхьэт 14-м уэрэд гъэгъакэр тралъхьэнущ.

Ди щІыпІэм щыІэ ***щэнхабзэмкІэ унэхэмрэ библиотекэхэмрэ*** КъБР-м и Къэралыгъуэм и махуэм «Къэбэрдей-Балъкъэрым и тхакІуэхэр - щалъхуа республикэм» литературэ зэІущІэхэр щекІуэкІынущ. ***Республикэм и спорт утыкуэхэм*** щызэхэтынущ.

Асфальтым сурэт тезыщІыхьыну зыфІэфІ сабийхэр хэтынущ «**Къалэр мэдыхьэшх**» зэхьхьэзэхуэм. Ар къэщІыгъэрагъэпэщынущ «ТекІуэныгъэ» сабий аттракционым и деж- ***сыхьэт 14-м щыщІэдзауэ 19 щІондэ.***

ХьэтІохъущокъуэм и хадэм сыхьэт 14-м щыщІэдзауэ жэщ хъуукІэ цІыхуэхэм зыщагъэпсэхунущ, художественнэ самодеятельностым и гупхэм я концертхэр щатынущ, сурэт зэхьхьэзэхуэр щызэхэтынущ.

Долинск щыІэ ***Театр Щхьуантіэм сыхьэт 19-м*** щыщІидзэнущ Къэзан Сэтэнейрэ КъБР-м и эстрадэм и артистхэмрэ зыхэт гуфІэгъуэ концертым. Ар иухэ иужькІэ, Махуэшхуэм и щыкІэ хьэрэкІытІэ зэмыфэгъуэхэр ***сыхьэт 21-м*** драгъэлъэтеинущ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым и Къэралыгъуэм и махуэм ирихьэлІэу ди республикэм уиуэныгъэщІэ зыбжанэ кьыщызэІуахынущ. Къапщтэмэ, ***шыщхьэ1ум и 31-м сыхьэт 12-м Шэрэдж куейм*** гуфІэгъуэ иращІэкІыну щаутІыпщынущ Шэрэдж Ищхьэрэ ТЭС зэкІэлъыкІуэхэм я етІуанэ Іыхьэр. ***Фокладэ мазэм кьриубыдэуМай кьалэм*** лэжьэн щыщІидзэнущ физкультурэ-зыщІагъэхьуж комплексым, ***Шыпхьэлэ*** ухуэн щаухынущ щыІу 300 зыщІэхуэ Щэнхабзэмкіэ унэр, ***Аргудан*** псыкІэ, ***Шэрэдж Ищхьэрэ*** гъэкІэ къаІэ зыфІэщІащ.

Щэнхабзэмкіэ щыщІидзэнущ, нэгъуэщІ Іуэхуфэ куэди зэфІэкІынущ.

Къэралыгъуэм и махуэр Іэтауэ щагъэлъэпІэнущ республикэм и кьалэхэмрэ я щІыпІэхэмрэ я зэхуэхуэм кьриубыдэм сыхьэт 16.00-м щегъэжьауэ 22.00-м нэсыху транспортыр щызэрагъэжьынущ. А Іыхьэм маршрутым тет транспортым гъэгуэм а и Іыхьэм Калюжнэм и щІэр зезыхьэ зэрамыкІэ Пионер уэрамымрэ тету кьыпинкІуэнырэ адэкІэ маршрутым теувэжынущ.

Республикэм и Къэралыгъуэм и махуэмрэ ЩІэныгъэм и махуэмрэ зэрагъэлъэпІэнум къыхэкІыу фокІадэм и 1-м Щоджэжэщ1ыкІум и уэрамым щыщу Балъкъэр Зэрамырэ Тэрчокъуэм и уэрамымрэ я зэхуэхуэм кьриубыдэм сыхьэт 16.00-м щегъэжьауэ 22.00-м нэсыху транспортыр щызэрагъэжьынущ. А Іыхьэм маршрутым тет транспортым кьыпинкІуэнырэ Головко, Ленинным и щІэкІэ щыІэ уэрамхэм тету.

ЩОМАХУЭ Данэ.

ХьэтІохъущокъуэм и хадэм

гъуэзджэм и лъагъуэ щыпхащ

Налшык къалэм и махуэм, фокІадэм и 1-м, ПащІэ Бэчмырзэрэ Мечиев Кязимрэ я фэеплъэу ХьэтІохъущокъуэм и жыг хадэм ятым и гуупэм дежи кьыщызІуахынущ «Уи махуэ лъапІэмкІэ, фІыуэ тлъагъу ди кьалэ!» зыфІащ арт-гъэлъэгъуэныгъэм. Къалэ администрацэм кьызэригъэпэщащ Іуэху дахэм кьызэщІеубыдэ гъуэзджэм и лъэныкъуищ: щэнгъэхэр дахэу зэхэхуэнэныр, сурэт щыныр, декоративно-прикладнэ Іэпщ1эльапщ1агъэр.

НЭР ЗЫГЪЭГУФІЭ къэкІыгъэ тельыджэхэм я балыр Налшык и зыгъэпсэхуэпІэ паркым и духовой оркестрым кьыІэІуихынущ, апхуэдэуи макъамэ еджапІэхэм я гъэсэнхэм уэрэд жаІэнущ. Удз гъэгъахэм кьыхэщІыкІа композицэ гъэщІэгъуэнхэр утыку кьрахьэнущ «Горзеленхоз», «Декоративные культуры» предприятэхэм, уней Іуэхущ1апІэу 20-м нэблагъэ. Удз гъэкІыныр, абыхэмкІэ щІыхьэхэм я гукъыдэжыр къэІэтынырэ зэхьхьэгъуэхэм я къэжьыгъэ гъэщІэгъуэнхэр фІыуэ зыльагъуэхэмэ я къэжьыгъэ гъэщІэгъуэнхэр фІыуэ зыльагъуэхэмэ я гъэсэнхэмрэ я художественнэ-щэнхабзэ центрхэм я гъэсэнхэмрэ гъэльэгъуэныгъэр ягъэдэхэнущ льэпкъ зэхуэмыдэхэм кьадекІуэкІ хъэшпышхэмкІэ.

Фокладэм и 1-м, сыхьэт 16-м щІидзэу ХьэтІохъущокъуэм и жыг хадэм щекІуэкІынущ «Уи махуэ лъапІэмкІэ, фІыуэ тлъагъу ди кьалэ!» арт-гъэлъэгъуэныгъэм ди гуапэу псори фыкьыдогъэблагъэ.

ДЗЭМЫХЬ Лилэ.

ІэщІагъэхэм зэрыхущ1агъаджэм

Сурэтыр **МАМИЙ Руслан** *трихащ.*

НОБЭ

♦Щхьэхуитныгъэмрэ зэкъуэтныгъэмрэ я махуэр. 2005 гъэм фокІадэм и 28-м Европарламентым кьыщта унафэм ипкъ иткІэ ягъэзэлІэ.

♦ **Къыргызыз Республикэм и лъэпкъ гуфІэгъуэщ** - 1991 гъэм къэрал щхьэхуит хъуащ.

♦ **Малайзием и лъэпкъ гуфІэгъуэщ** - 1957 гъэм Индкьылызым и унафэр щхьэщыкІри щхьэхуит хъуащ.

♦ **Гринландэр Тобагэрэ Республикэм и лъэпкъ гуфІэгъуэщ** - 1962 гъэм къэрал щхьэхуит хъуащ.

♦Узбекистаным политикэ лей зытехьахэм я фэеплъ махуэр щагъэлъапІэ.

♦Илъэс 20 и пэкІэ Берлин Іэ щыщІадзащ ФРГ-мрэ ГДР-мрэ зы къэралу зэрызэгухьажьыгъуэ зэгурыІуэныгъэм.

♦1971 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым Октябрь Революцэ орденыр къратащ.

Плагиатэр зыхьхьэзыгъар **ГЪУЩІО Зарифи.**

Лъэпкъ Іуэущ1эс:

Гур кІуэдмэ, льэр щІэкІкъым.

●Щэджэм куей

ІуэхуфІхэр зэфІагъэкІ

Щэджэм ЕтІуанэ къуэжьар хагъэхьащ «Жыг хъуа щхьэ1ум» унахэр загъэпэщыжьыр» къэрал программэм.

АБЫ ипкъ иткІэ, жылэм кьыхуаутІыпщащ сом мелуани 5,5-рэ икІи Октябрькэ уэрамым тет, унагъуэ кІуэ щыпсэу унэхэм ящыщ зыр зыхуей хуэгъэзэным иужь ихьащ. Абы къыдэкІуэу, псырэ газкІэ нэсу кьызэрагъэпэщынущ мы щІыпІэм щагъэтІыса хьэдэщІэр. Мыбыхэм здэІэпыкъунущ «Жылагъуэхэм мэкъумэш Іэнатіэр кьыщыІэтын» къэрал программэм ипкъ иткІэ. Кьапщтэмэ, цІыхур зэфэну псымкІэ кьызэгъэпэщыным сом мелуан 13 трагъэкІуэдэну щыубыдэхуащ абы.

ЩІэблэм гулъытэ хэха яхуэщІынымкІи мы къуэжьэм лэжьыгъэфІ щызэфІагъэкІащ: жьы дыдэ хъуа кьуажэ клубыр зэрагъэпэщыжьри, абы кьыщыІуахащ Шэджэм кьалэм и спорт школым и къудамэ. Абы дяпэкІэ щылэжьэнущ спорт лІэужьыгъуэ зыбжанэмкІэ секцэхэр. Мы Іуэхумкіэ кьадэІэпыкъуащ Шэджэм кьалэм дэт ДЮСШ-м и унафэщІ Аджий Асльэнрэ къуажэм дэс хьэрычэтыщІэхэрэ.

ЖАНХЪУЭТ Зуэ.

ГуфІэгъуэ махуэхэм ди щыхьэрым транспортыр зэрыщызекІуэнур

«ІУАЩХЬЭМАХУЭ и кубок-2010» щыгъажэщхуэр республикэ ипподромым зэрыщекІуэкІынум къыхэкІыу щыщхьэІум и 31-м сыхьэт 12.00-м щегъажьауэ 17.00-м нэсыху Мэлбахьэм и уэрамым и Іыхьэу Хмельницкий Богдан и щІэр зезыхьэ уэрамымрэ Тырныауз уэрамымрэ я зэхуэкъм кьриубыдэм троллейбусхэм фІэкІ щызекІуэкІынукъым. Маршрутым тет адрей транспортым гъэгуэм а и Іыхьэм Калюжнэм и щІэр зезыхьэ уэрамымрэ Пионер уэрамымрэ тету кьыпинкІуэнырэ адэкІэ маршрутым теувэжынущ.

Республикэм и Къэралыгъуэм и махуэмрэ ЩІэныгъэм и махуэмрэ зэрагъэлъэпІэнум къыхэкІыу фокІадэм и 1-м Щоджэжэщ1ыкІум и уэрамым щыщу Балъкъэр Зэрамырэ Тэрчокъуэм и уэрамымрэ я зэхуэхуэм кьриубыдэм сыхьэт 10 хьуку этпІ спиртру процент 15-м щІигу зыхэт фадэхэкІхэр ящэну хуиткым. Хабзэм ебакъуэхэр Урысей Федерацэм и законодательствэм тету жэуапым ирашэлІэнущ. Апхуэдэу Правительствэм хэтхэр арэзы техьауаг 2009 гъэм уэгъум и зэран зэкІа мэкъумэш хозяйствэхэр нартыху жылапхъэхэмкІэ кьызэгъэпэщыным и Іуэхуми. Абы мыльку лей текІуэдэнукъым. Республикэ бюджетым и хьэмкІэ кьагъэкІа жылапхъэфІу тонн 216-рэ Къэбэрдей-Балъкъэрым мэкъумэш хозяйствэмкІэ и щІэныгъэ-кьэхутакІуэ институтым и хьумапІэм щІэлъщ.

Правительствэм кьыщтащ олимп спорт лІэужьыгъуэхэмкІэ, апхуэдэу олимп спорт лІэужьыгъуэхэм хэмыльхэхэмкІэ Урысейм и командэ кьыхэхам хэту Олимп Джэгуэм, дунейпсо Европэ чемпионатхэм, зэхьэзэхуэхэм увыпІэ льагэ кьыщызыхьа спортсменхэмрэ абыхэм я гъэсакІуэхэмрэ ящыщу яГъэпэжнуэм, Къэбэрдей-Балъкъэрым и Президентым и стипендиер мазэ кьэс зратынухэм я спискэхэр. Аэр кьыхьилъхьащ республикэм спортымрэ туризмэмкІэ и министр **АфІэунэ Асльэн**.

Зэхьыкъэм щагъэбелджылащ «Къэралпсо Іуэхугъуэхэр» Іыхьэмрэ «Гъэтіылъыгъэ фондхэр» Іыхьэ гуэдзэмрэ зыкъэу Къэбэрдей-Балъкъэрым и республикэ бюджетым и зэкъыдэ мыльку зыкъухахынухэр. Абы тету хуэмыщІа щыхупщІыкІ, сом зы мелуанрэ мин 370-рэ, зауэм и ветеранрэ хэкІуэда зауэлІхэм я щхьэгъусэу 24-м мелуанрэ мин 962-рэ иратынущ.

Нэгъуэщ1 Іуэхугъуэхэми щыхьэпльа зэІущІэм хэтащ КъБР-м и Правительствэм и Тхьэмадэм и кьуэдзэ **ДыщэкІ Мадинэ** , министрэхэр, къэрал комитетхэм я нэхъыжьхэр, кьалэ, район администрацэхэм я Іэтащхьэхэр, ирагъэблэгъа кьуныкъуІэхэр.

ХЬЭЖЫКЪАРЭ Алик.

●Щэджэм куей

ІуэхуфІхэр зэфІагъэкІ

Щэджэм ЕтІуанэ къуэжьар хагъэхьащ «Жыг хъуа щхьэ1ум» унахэр загъэпэщыжьыр» къэрал программэм.

АБЫ ипкъ иткІэ, жылэм кьыхуаутІыпщащ сом мелуани 5,5-рэ икІи Октябрькэ уэрамым тет, унагъуэ кІуэ щыпсэу унэхэм ящыщ зыр зыхуей хуэгъэзэным иужь ихьащ. Абы къыдэкІуэу, псырэ газкІэ нэсу кьызэрагъэпэщынущ мы щІыпІэм щагъэтІыса хьэдэщІэр. Мыбыхэм здэІэпыкъунущ «Жылагъуэхэм мэкъумэш Іэнатіэр кьыщыІэтын» къэрал программэм ипкъ иткІэ. Кьапщтэмэ, цІыхур зэфэну псымкІэ кьызэгъэпэщыным сом мелуан 13 трагъэкІуэдэну щыубыдэхуащ абы.

ЩІэблэм гулъытэ хэха яхуэщІынымкІи мы кьуэжьэм лэжьыгъэфІ щызэфІагъэкІащ: жьы дыдэ хъуа кьуажэ клубыр зэрагъэпэщыжьри, абы кьыщыІуахащ Шэджэм кьалэм дэт ДЮСШ-м и унафэщІ Аджий Асльэнрэ къуажэм дэс хьэрычэтыщІэхэрэ.

ЖАНХЪУЭТ Зуэ.

●Щэджэм куей

ГуфІэгъуэ махуэхэм ди щыхьэрым транспортыр зэрыщызекІуэнур

«ІУАЩХЬЭМАХУЭ и кубок-2010» щыгъажэщхуэр республикэ ипподромым зэрыщекІуэкІынум къыхэкІыу щыщхьэІум и 31-м сыхьэт 12.00-м щегъажьауэ 17.00-м нэсыху Мэлбахьэм и уэрамым и Іыхьэу Хмельницкий Богдан и щІэр зезыхьэ уэрамымрэ Тырныауз уэрамымрэ я зэхуэкъм кьриубыдэм троллейбусхэм фІэкІ щызекІуэкІынукъым. Маршрутым тет адрей транспортым гъэгуэм а и Іыхьэм Калюжнэм и щІэр зезыхьэ уэрамымрэ Пионер уэрамымрэ тету кьыпинкІуэнырэ адэкІэ маршрутым теувэжынущ.

Республикэм и Къэралыгъуэм и махуэмрэ ЩІэныгъэм и махуэмрэ зэрагъэлъэпІэнум къыхэкІыу фокІадэм и 1-м Щоджэжэщ1ыкІум и уэрамым щыщу Балъкъэр Зэрамырэ Тэрчокъуэм и уэрамымрэ я зэхуэхуэм кьриубыдэм сыхьэт 16.00-м щегъажьауэ 22.00-м нэсыху транспортыр щызэрагъэжьынущ. А Іыхьэм маршрутым тет транспортым кьыпинкІуэнырэ Головко, Ленинным и щІэкІэ щыІэ уэрамхэм тету.

ЩОМАХУЭ Данэ.

●Щэджэм куей

ГуфІэгъуэ махуэхэм ди щыхьэрым транспортыр зэрыщызекІуэнур

«ІУАЩХЬЭМАХУЭ и кубок-2010» щыгъажэщхуэр республикэ ипподромым зэрыщекІуэкІынум къыхэкІыу щыщхьэІум и 31-м сыхьэт 12.00-м щегъажьауэ 17.00-м нэсыху Мэлбахьэм и уэрамым и Іыхьэу Хмельницкий Богдан и щІэр зезыхьэ уэрамымрэ Тырныауз уэрамымрэ я зэхуэкъм кьриубыдэм троллейбусхэм фІэкІ щызекІуэкІынукъым. Маршрутым тет адрей транспортым гъэгуэм а и Іыхьэм Калюжнэм и щІэр зезыхьэ уэрамымрэ Пионер уэрамымрэ тету кьыпинкІуэнырэ адэкІэ маршрутым теувэжынущ.

Республикэм и Къэралыгъуэм и махуэмрэ ЩІэныгъэм и махуэмрэ зэрагъэлъэпІэнум къыхэкІыу фокІадэм и 1-м Щоджэжэщ1ыкІум и уэрамым щыщу Балъкъэр Зэрамырэ Тэрчокъуэм и уэрамымрэ я зэхуэхуэм кьриубыдэм сыхьэт 16.00-м щегъажьауэ 22.00-м нэсыху транспортыр щызэрагъэжьынущ. А Іыхьэм маршрутым тет транспортым кьыпинкІуэнырэ Головко, Ленинным и щІэкІэ щыІэ уэрамхэм тету.

ЩОМАХУЭ Данэ.

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

ЛъагапІэщІэхэр я плъапІэщ

Ди газетым зэрытеташи, Налшык дэт Къэрал концерт гъэлъэгъапІэм иджыблагъэ щекІуэкІащ республикэм и егъэджакІуэхэм я планкрэ зэІуищэ ин. Щыхьу 400-м щигъу квызрихьэлІа зэхуэсым щэщІауэ щытепсэлъыхьащ республикэм и еджапІэ, гъэсапІэ Іэнатіэхэм я Іуэху нобэкІэ зыІутым, кьыщащытэжащ гъэ еджэгъуэ блэкІам абыхъэм зыІэрагъэхьа ехьулІэныгъэхэмрэ зыхуэнэмысхэмрэ. Апхуэдэу щаубыхуащ 2010-2011 гъэ еджэгъуэщІэм кьапэщыщ кьалэнхэмрэ ахэр зэфІэхэ зэрыхьунымрэ.

ЗЭЩІЭМ и лэжьыгъэм хэтащ КъБР-м и Правительствэм и Унафэщ Іыгъ и кІуэдзэхэу Дыщэкі Мадинэрэ Тхьэзэпльыжь Муратрэ, УФ-м и Федеральнэ Зэ хуэсым Федерацэмкі и Советым Егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и комитетым и унафэщІ Чеченов Хьусейн, УФ-м Егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и министерствэм щІыналъэ зыуэжьыныгъэмкІэ и департаментым и унафэщІ Дулинов Максим, «Урысей зэкъуэгъ» политик з партым и КъБэрдей-Балъкъэр щІыналъэ кІуэдакІуэм и унафэщІ Жаным Борис, КъБР-м и егъэджакІуэхэм я профсоюзым и унафэщІ Карныш Сергей, Парламентым и депутатхэр, республикэм и куейхэм, кІалэхэм я администрацэхэм я Іэтащ1хэхэр, школхэм, сабий садхэм я унафэщІхэр, егъэджакІуэхэр, дин зэгухьэныгъэхэм я лІыкІуэхэр, нэгъуэщІхэр. Зэхуэсым кІыхьуэрагъэпща гъэльэгъуэныгъэ хьэлэмэтхэм щыгъуазэ защІа нэужь, ахэр щІыхьащ кІыхьуеджэныгъэхэмрэ удэ гъэгъэжкІэ гъэщІэрэщІа пэшыщІэхэм.

ЕгъэджакІуэхэм я зэІущІэр кІыхьагъ абы и екІуэкІыкІэм псори щигъэгъуэза, апхуэдэуи кьекІуэлІа псоми гъэ еджэгъуэщІэмкІэ екъуэгъэкІа, КъБР-м егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и министр **ЩІхьэгъэпсо Сэфарбий** кьызэхуэсахэм я пащхьэ доклад купщІафІэ щищІащ. Ар теухуат илъэс кІуам егъэджэныгъэ Іэнатіэхэм щызэфІаха лэжьыгъэхэр къапщытэкьынм, къапэщылІэ кьалэнхьщІэхэр уб5ыхуным. Апхуэдэуи министрыр тепсэлъыхьащ иужьрей зэманым егъэджэныгъэм ехьулІэныгъэ Іэуху зехьэкІэщІэр республикэм нэсу щызэфІэзыха ехьулІэныгъэ, ахэр щІыхьащ. Абы и къэбарыгъуэм я махуэхэм я къикуэу - ЩІэныгъэм, КъБР-м и Къэралыгъуэм я махуэхэм. Иджырей дн зэхуэсым ІокІуэкІ 2010 гъэр ЕгъэджакІуэм и илъэсу зэрагъэувам и дамыгъэм щІэту. Апхуэдэ къэрал гулыпІэр хуабжьу зэрыгуапэм нэмыщІ, дызыпІэрыт лэжьыгъэм хуэдэ гудзакъэм нэхъри зэзыгъахьэщ. Мы махуэшхуэ зэхэр зэрызэтрихьэр нэщэнэ дахэщ икІи жэуаплыныгъэ зыпылъщ, сыту жыпІэмэ, къэралым зыІэригъэхьэрыну ехьулІэныгъэхэр,

• Шыщхьэ1у зэ1ущ1эхэр

псом япэрауэ, зэпхар абы и цІыхухэм ябгъэдэль щІэныгъэмрэ зэфІэкІхэмрэ я льагагъыщ. Ахэр тэмэммэ, итІанэщ къэралыгъуэр льэщ, жылагъуэр узынщэ щІыхьэр, - кьыхигъэщащ министрыр кьыщыпсалъэм. Егъэджэныгъэ Іэнатіэм я кІалэм нэхъыщхьэр УФ-м и Президент Медведев Дмитрий кьыхилъхьэа «Ди школыщІэ» проектым кьытхуигъэкъа кІалэнхэр ди щІыналъэм и еджапІэхэм кьыщыгъэсэфэныныр, ахэр лэжьакІэщІэм и мардэ щІыныр. Къэралым хьихьэ дэтхэн зэбгьеткІ ху зэдзу, КъБР-м и егъэджэныгъэ Іэнатіэхэми мы зэманым зэхъуэкІыныгъэхэр щокІуэкІ, ахэр псори хуэунэтІащ ныбжьыщІэм ират щІэныгъэр егъэфІэкІуэным, ахэр щыпсэур кІалэрами кІуэажэрами емылытауэ, кьызыхэла социальнэ гупми емыпхауэ. Абы теухуауэ кІэщІу сыкъытеувыІэнут ёГъэшІэжьныгъэ» и Іыхьэ нэхъыщхьэхэм блэкІа гъэ еджэгъуэм щытхуэзэфІэкІахэм.

ЕгъэджэныгъэР кьыщыщІедэ сабий садхэм, гъэсапІэ Іуэхущ1апІэхэм, Щхьэгъэпсом зэрыкІамкІэ, ди республикэм иджыпсту щыпсэу сабийхэм (зи ныбжьыр илъэси 7-м нэмысхэм) ящыщу апхуэдэ Іуэхущ1апІэхэм кІуэну Іэмал зиІэр зэрыхьур мин 32-м нэсщ е апхуэдэ ныбжьым ит сабийхэм я процент 57,3-щ. Сабийхэм я бжьыгъэр нэхъыбэ щыхьэж мы илъэсхэм гъэсапІэ Іуэхущ1апІэхэм кІуэфыну абыхэм Іэмал етыныр - ар министерствэм и кІалэн нэхъыщхьэхэм ящыщ. Абы и хэкІыпІэу министрым кьигъэльэгъуащ, псалъэм папщІэ, курыт школхэм сабий садхэм я гупчэ хьэхуэр зэрыщІэхьэныр. Иужьрей илъэсхэм кьриубыдэу кьуажэ школ 26-м кьыщыІэуахащ апхуэдэ гупу 68-рэ. Абыхэм иокІуалІэ сабий 1315-рэ. Апхуэдэу сабий садхэм ящыщ куэдым кьыгуагъэкІыжащ илъэс зыбжанэ ипэкІэ ІэмальшІагъэм кьыхэкІыу абыхэм ирапхауэ щыта пщыІэдэ школхэр. Абы и фыгъэкІэ, садхэм кьыщыщІэзрагъэпщыкащ иджыри сабий 2200-рэ зыщІэхуэн гупхэр.

Итани, гъэсапІэ Іуэхущ1апІэхэм кІуэну иджыри Іэмал яІэкъым сабий мин бжьыбэм: апхуэдэ чэзум щытщ сабий 4856-рэ. Абы кьыхэкІыу гъэ еджэгъуэщІэм Іэмал зимыІэу дызэлэжьын хуей унэтІыныгъэхэм ящыщщ сабийхэм апхуэдэ кьэралыгъуэ Іуэхутхьэбзэр кьагъэсэбэныфын папщІэ Іэмал етыныр. Абы кьыдэкІуэу, шюл кІуэгъуэ ныб кьым нэмысхэм гъэскаІуэхэмрэ егъэджакІуэхэмрэ зэрадзлажьэ методикэмэ нэхъри зегъэужьын, егъэджэныгъэ-гъэсэныгъэм и мардэщІэхэр зэщІауэ хэпщэн хуейщ, - жиІауэ Щхьэгъэпсом.

НыбжьыкьщІэхэм курыт щІэныгъэ етыныр щытепсэлъыхьын, министрыр кьытеувыІащ «Егъэджэныгъэ» льэпкъ проектыр ар нэхъри егъэфІэкІуэныжьэ хуабжьу сэбэн зэрыхьуар. Кьапщтэмэ, республикэм и еджапІэ псори Интернетым пыщІащ, апхуэдэуи ахэр компьютеркІэ кьызэгъэпэщыныр кІуэ пэтми ёофІакІуэ. Псори зэхэту кьапщтэмэ, КъБР-м и курыт школхэм я компьютер 3922-рэ Интернетым пыщІащ. АбыкІэ псом япэ итщ Налшык кьалэр. «Дунейпсо бэджкъуэным и Іэмалхэр нэхъ мащІэу кьэзыгъэсэбэныфхэм ящыщ Лэскэн, Шэрдэж куейхэр. А техникэ пэрытым и бжьыгъэм адэкІи хэхъэнущ.

ЕгъэджэныгъэР-гъэсэныгъэм щэщІауэ кьыщагъэсэбэн нэгъуэщІ иджырей технологиещІэхэри. Апхуэдэхэщ, псалъэм папщІэ, мультимедийнэ проекторхэмрэ интерактивнэ доскахэмрэ. Ахэр егъэджэныгъэр езыгъэфІакІуэу ІэмалыщІэхэм ящыщщ.

АдэкІэ Щхьэгъэпсо Сэфарбий кьытеувыІащ Зыуэ щыт кьэрал экзаменхэр ди республикэм 2010 гъэм зэрыщІекІуэкІам. Абы зэрыжиІамкІэ, мы гъэм абы еджакІуэ 8288-рэ хэтащ. ИрагъэкІуэжкІа къэхутэныгъэхэм кьыдэзрагъэльэгъуамкІэ, ящыкІыкІуэ предметхэмкІэ республикэм и школакІуэхэм кьахьа балл бжьыгъэ икУ иту Урысейм щыІэхэм йофІэкІ, апхуэдэуи ар щынэхъ льахьыщэм мащІэкым. Мэкъуаугъуэм и 6 - 10-хэм Урысейм щыкІуэхэм щІэныгъэ щрагъэгъуэт Іэзэкущ1апІэхэм я Іэжьныгъэм кІэльыплъ Іэнатіэм ди республикэм щригъэжьэа кьэщІыгъэзэхэм кьагъэльэгъуащ Зыуэ щыт кьэрал экзаменхэр ящыщ. Ар теухуауэ щытащ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Совет власть зэрыщІагъэуврэ илъэс 40, Ленинрыр къызэрагъэпэрэ илъэс 90 зэрырикъуэхэм. Альпинизмэм хэта щыхьэ 1300-м дащыщт сэрэ си курсэгъу икІи си кьуажэгъу КІэщ Баширрэ. Гупым пащІэ тхуэзыуат Къэбэрдей-Балъкъэрым и обкомым и апэ секретарь Мэлбахьуэ Тимбор, КъБКъУм и ректор Бэрбэч Хьэтлъгуп, щІэныгъэлІ щІэрыІуэ Абыгуп Мухьэб сымэ. Мэлбахьуэ Тимбор Іуащ-хьэмахуэ и щыгу дыкъуакъуэм, Бэрбэчыр кьухьэпІэ льагапІэм и зэхуэдитым нэсауэ кьрагъэзыхьыжьын хуей хьуащ адэкІэ я узынщагъэр пэмыльэщу. АбыгпІэ Мухьэб Терскол дежь иІэ Малый Кругозорым метр 15-кІэ дэкІыкІащ башІтІ иІыгъыу. Абы папщІэ «СССР-м и альпинист» дамыгъэр кьратауэ щытащ. Іуащ1хьэмахуэ дэкІыну гъэзту техьа щІыху 1300-м щІыгу 100-м щІигъэм ар къемыхьулІауэ кьрагъэзыхьыжьат. Альпиниадэм хэтахэм я нэхъыбэр кьухьэпІэ льагапІэм нэсафащ. Кьухьэ кІыпІэ льагапІэм нэсахэщ спортым и мастеру, инструктору щыІэу 33-рэ.

Апхуэдэ Іуэхугъуэхэм щІыкъуэгъэ зэкъэнчъуэхэрт, щІалэгъуалэм я дежкІи щапхъэ дахэт. Сэ щэч кьытесхьэрхьым нобэрей ди щІалэгъуалэмэ апхуэдэ зэфІэкІ кьызэрагъэльэгъуэфынрэ икІи дыгугъэщІ Къэбэрдей-Балъкъэрыр Урысейм зэрыгухьэрэ илъэс 455-рэ щрикъум ирихьэлІэу пщІэ зыхуэтщІ ди Президент Кьаныокъуэ Арсен я пашэу Іуащ1хьэмахуэ дэкІыну, апхуэдэ щІыкІэкІи етІуанэ ди дунейпсо рекордри ди республикэм кьыхуагъэнэжыну.

ХЪУАЖЬ Борис.

1960 гъэм КъБКъУ-м и химико-биологие къудамэр къэзыуха гупыр.

Юбилей тІуащІэ

1955 гъэм курыт еджапІэр къэзухри, Къэбэрдей-Балъкъэр пединиститутым мэкъумэш хозяйствэмкІэ и факультетым и химико-биологие къудамэм сыщІэтыс-хьащ. Илъэситі дэкІри, 1957 гъэм, пединиститутыр Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал — университет ящІыкІауэ щытащ. Абы щыгъуэм республикэм и къуажэхэм, къалэхэм кьнкІауэ ящэ щыхуэ 75-рэ, гупищу дыгуэщІауэ. Ар къызэрыдухэр нитъ 50 ирокъу.

КъэдІэ сигу къокІыж ди курсэгъуэу щытахэу КІуащ Берэ, Бэрбэч Хьэуатэ, Уэтэр Динэ, Бэрэгъун Люся, Битокъу Владимир, Къущхъэ Анатолэ, КІэщ Башир, Щхьэщэмыщ Хьэту, ТІэщ Сергей, ФиІэпщэ Борис, БищІо Анатолэ, Къуэжьокьуэ Жэмал, Абдыгаджыгъуэ Юрэ, Дейнекинэ Галя, Алъхьэс Евгений, Сокъур Владимир, Жылокъуэ Денэ, Барабановэ Светэ сымэ, нэгъуэщІхэри. Апхуэдэуи гуапэу гуи кьинащ щІэныгъэ куум и дунейм дызэпыща ди егъэджакІуэхэу ЛъэжьІэмыхъу Іузер, Кьарэ Зырамыку, Иванов Виктор, Бай Фуэз, Щоджэнщыкіу Іанэ, Поповэ Елизаветэ, Ефремов Вениамин, Петров Виктор, Кьэзанш Александр, Ругузов Александр, Щэрдан Іэбу сымэ. Ахэр дэтхэнэри еджэным дытрагъэгъуэхуэу, апхуэдэуи гъащІэм дыхуаущийуэ кьытхэтащ.

Кьыддеджахэм ящыщу щІэныгъэхэм я доктор хьэащ Сльон Людин, ФиІэпщэ Борис, Щхьэщэмыщ Хьэту сымэ, щІэныгъэхэм я кандидатыгу Битокъу Владимир, Гъэурдэгъуэжь Іэюб, Жьэкіэмыхъу Хьэсэн сымэ.

Ди жагъуэ зэрыхъунщи, дезыгъэджахэм ящыщу нобэ псэужьыр зырызщ. Апхуэдэу кьыгъэтэныжьхьым кьыддеджажьу ФиІэпщэ Борис, Кьущхъэ Анатолэ, Щхьэщэмыщ Хьэту, Жьэкіэмыхъу Хьэсэн, Бэрэгъун Люся, Кьуэжьокьуэ Жэмал сымэ. Абыхэм я ахърэтыр дахэ хьуну Тхьэщхъуэм дольэІу. Мыдрей си курсэгъуу щытахэм ди юбилеймкІэ соХьэрыІу. Узынщагъэ быдэ фиІэу, фи дунейр дахэу Тхьэм фигъэпсэу!

Студенту щыта дэтхэнэми жиІэфынущ а зэманым хуэдэу гукъинэж, щІэщыгъуэ гъащІэм зэрыхъэныгъэ. Ильэситхум кьриубыдэу дэ университетым и жылагъуэ гъащІэм жыдэхэу дыхэтащ. Дэ еджэнри гъэкъэнри зэдэтхьыртри, ар тІэкІуи кьыгъэхьэтьэрт, ауэ ди студент гъащІэр гъэщІэгъуэну кьыззэгъэпэщатри, гугъуехьэщ апхуэдэу зыхэтщІэрэтэкъым.

1957 - 1958 гъэхэм Къзахьстаным щыщІэ кьыщІэтым къэрал унафэкІэ дагъэкІуат сэ, Іо Мухьэмэд, Машэ жь Владимир, Іугу Николай, Сльон Людин, Унжокьуэ Владимир, Гъэурдэгъуэжь Іэюб сымэ дызэгъусэу. Абы и Акмолинскэ областым хьихьэ Вишневскэ, Есильскэ куейхэм щыІэ «Берегъ Сибири», «Каракольский» совхозэм ихьэситІкІэ дыщыІащ. Дэ драгъусащ гуэдзыр Іузыхьижхэм, мэкъумышІэр зыгъэхьэзыныгъэм, апхуэдэуи жьыдэжру дыхэтащ ухуэныгъэ езыгъэкІуэкІэми псыр бжьамийкІэ щыІэпІэ зэрыщІэужьыгъуэ хэм езышІэлІкъэми. Абы щыІа студентхэм С СССР-м и Соет Нэхъыщхьэм и Президиумым кьыдитауэ щытащ «ЩІыщІэ къэІэтэныным зэрыхэтам папщІэ» медалыр.

Ди курсым щыщ зы гуп университетым и художественнэ самодеятельностым дыхэтт. Абыи куэдкІэ гъащІэр нэхъ щІэщыгъуэ тщищыфт. Ди концертхэр щыттыт Дон Іуфэ Іус Ростов, Мэхъэчкьалэ, Москва, нэгъуэщІ щыналъэ куэдми. Пъэпкъым яку дэпъ зэпыщІэныгъэр нэхъ быдэ хъунымкІэ художественнэ самодеятельностым мыхьэнэщхэр игъэзащІэрт.

Гуапэу кьэдгъэ сиу кьэкІыж Іуэ хугъуэхэм ящыщу 4-нэ курсыр кьэдухауэ, 1959 гъэм и щыщхьэІу мазэм КъБКъУ-м экспедицэ Тенджиз Хужьым дигъэкІуауэ зэрыщыІытар. Экспедицэм я гъусэу сыщыІащ Кьуэжьокъуэ Жэмал, Щхьэщэмыщ Хьэту, Поповэ Елизаветэ сымэ. Абы щыІэ гъэщІэ дэ кьыщыІытщІар «Жэщ хужьКІэ» зэддкэр. Тенджиз Хужьым тхьэмахутІкІэ дыщыІати, дунейр КІыфІ хъуауэ тІэгъэгъакъым. Гъэщ1эгъэщ1ын куэд дии нэгу щыщІэкІащ Москва - Ленинград - Петрозаводск - Кандалакшэ гъэузгаиэм. Кандалакшэ деж мафІэгум дыкьыщІкІри, Ломоносовым и цІэр зезехьэ катерым драгъэтІысхьащ, километр 15 хуэдиз кьыззэдзкІауэ дынэсащ пІалъэкІэ хэщІапІэ тхуэхъуауэ щыта ББС-м (Беломорская биологическая станция МГУ).

ЕтІуанэ юбилейр зытеухуар Іуащ1хьэмахуэ и щыгум дэкІыныжьмкІэ 1960 гъэм и щыщхьэІу мазэм республикэм янэ дыдэу щекІуэкІа альпиниадэрщ. Ар теухуауэ щытащ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Совет власть зэрыщІагъэуврэ илъэс 40, Ленинрыр къызэрагъэпэрэ илъэс 90 зэрырикъуэхэм. Альпиниадэм хэта щыхьэ 1300-м дащыщт сэрэ си курсэгъу икІи си куажэгъу КІэщ Баширрэ. Гупым пащІэ тхуэзыуат Къэбэрдей-Балъкъэрым и обкомым и апэ секретарь Мэлбахьуэ Тимбор, КъБКъУм и ректор Бэрбэч Хьэтлъгуп, щІэныгъэлІ щІэрыІуэ Абыгуп Мухьэб сымэ. Мэлбахьуэ Тимбор Іуащ1хьэмахуэ и щыгу дыкъуакъуэм, Бэрбэчыр кьухьэпІэ льагапІэм и зэхуэдитым нэсауэ кьрагъэзыхьыжьын хуей хьуащ адэкІэ я узынщагъэр пэмыльэщу. АбыгпІэ Мухьэб Терскол дежь иІэ Малый Кругозорым метр 15-кІэ дэкІыкІащ башІтІ иІыгъыу. Абы папщІэ «СССР-м и альпинист» дамыгъэр кьратауэ щытащ. Іуащ1хьэмахуэ дэкІыну гъэзту техьа щІыху 1300-м щІыгу 100-м щІигъэм ар къемыхьулІауэ кьрагъэзыхьыжьат. Альпиниадэм хэтахэм я нэхъыбэр кьухьэпІэ льагапІэм нэсафащ. Кьухьэ кІыпІэ льагапІэм нэсахэщ спортым и мастеру, инструктору щыІэу 33-рэ.

Апхуэдэ Іуэхугъуэхэм щІыкъуэгъэ зэкъэнчъуэхэрт, щІалэгъуалэм я дежкІи щапхъэ дахэт. Сэ щэч кьытесхьэрхьым нобэрей ди щІалэгъуалэмэ апхуэдэ зэфІэкІ кьызэрагъэльэгъуэфынрэ икІи дыгугъэщІ Къэбэрдей-Балъкъэрыр Урысейм зэрыгухьэрэ илъэс 455-рэ щрикъум ирихьэлІэу пщІэ зыхуэтщІ ди Президент Кьаныокъуэ Арсен я пашэу Іуащ1хьэмахуэ дэкІыну, апхуэдэ щІыкІэкІи етІуанэ ди дунейпсо рекордри ди республикэм кьыхуагъэнэжыну.

ХЪУАЖЬ Борис.

Университетым и художественнэ самодеятельностым хэтхэр. СэмэгумкІэ епІанэр Хъуажь Борисщ. *1956 гъэ*

• Гукъэкіыжхэр

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2010 гъэм шыщхьэІум и 25-м *№335-рп*

«МафІэсым и шынагъуэ къэмыгъэхъуным и Іуэхугъэ» 1994 гъэм дыгъэгъазэм и 1-м кьыдэкІа Федеральнэ закон №69-ФЗ-м и 30 статьям, Урысей Федерацэм и Мэз кодексым и 11 статьям и Іыхьэ 5-м и пункт 1-м, 83 статьям и Іыхьэ 1-м и пункт 4-м, Мэзхэм мафІэс кьыщымыгъэхъуныжьмкІэ хабзэу Урысей Федерацэм и Правительствэм 2007 гъэм мэкъуаугъуэм и 30-м кьыдигъэкІа Унафэ №417-мкІэ хьыщтам и пункт 37-м ялъкъ иткІэ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и мэз фондым хьибыдэ щІыхьэм мафІэс кьыщымыгъэхъун мурадкІэ:

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм мафІэс кьыщыхъункІэ щынагъуэу щыщыт пІэхъэнэм кьриубыдэу гъэмэщІэ:

мэзым щымыплъажь щІыхуэ мэз фондым хибыдэ щІыхэм кІуэхэмрэ абыхэм щызекІуэ транспортымрэ я бжьыгъэ;

щэкІуэн мурадкІэ мэз фондым хьихьэ мэз щІыхуэ кІуэ щІыхуэм я бжьыгъэ;

лэжьыгъэ, Іуэху зэмылІужьыгъуэхэр щрагъэжькІкІэ мэз фондым хибыдэ мэзхэм мафІэу кьыщагъэсэбэныр.

2. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Мэкъумэш хозяйствэмрэ ерыскъыпхъэхэмкІэ и министерствэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Дыкъэзыухъурееихь дунейр хъумэныжьмрэ щІыналъэпсыр къэгъэсэбэныныжьмкІэ и министерствэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Мэз хозяйствэмкІэ и къэрал комитетым яхуэгъэувын, Урысей Федерацэм Граждан зыхъумэжьныгъэм и ІуэхуэхэмкІэ, кьыззэрымыкІуэ щытыкІэхэмкІэ, къэхъуа гузэвэгъуэхэм я льэужьхэр гъэкІуэдыжьныжьмкІэ и министерствэм и Управленэ нэхъыщхьэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэм, Къэрал кІуэцІ ІуэхуэхэмкІэ министерствэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и муниципальнэ районхэмрэ кьалэ округхэмрэ я щІыпІэ администрацэхэм, «Іуащ1хьэмахуэ льапэ» щІыпІэ парк» Федеральнэ къэрал Іуэхущ1апІэм, «Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал къурш заповедник» Федеральнэ къэрал Іуэхущ1апІэм чэнджэщ етын мы Унафэм и пункт 1-м кьыщыгъэльэгъуэ Іуэхуэхэр гъэзэщІэным хуэунэтІауэ зыхуэфащэ лэжьыгъэхэр ирагъэжьэжьынгу.

3. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Мэз хозяйствэмкІэ и къэрал комитетым хуэгъэувын:

мэзхэр мафІэсым щыхъумэным, мафІэс къэмыгъэхъунымкІэ хабзэхэр гъэзэщІынным, щІыхуэм хуэсакъыу мэзхэр яхъумэным хуэунэтІауэ щІыхуэр хъыбарыкІэ щІэщыгъэкІуэкІ агитацэ-гурыгъэІуэныгъэ лэжьыгъэр игъэпэщынгу;

мэзхэм мафІэсым и лъэныкъуэкІэ щыщыІэ щытыкІэм махуэ кьэс кІэлъыплъныжьмкІэ кьызэрагъэпэщыну. МафІэсым и лъэныкъуэкІэ щыщыІэ щытыкІэм теухуа хьыбарыр Урысей Федерацэм Граждан зыхъумэжьныгъэм и ІуэхуэхэмкІэ, кьызэрымыкІуэ щытыкІэхэмкІэ, кьэхъуа гузэвэгъуэхэм я льэужьхэр гъэкІуэдыжьныжьмкІэ и министерствэм и Управленэ нэхъыщхьэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэм пІалъэ пыхьыкІахэм тету Іэрифэхьэныр, мэзхэм мафІэс кьыщыхъумэ, а хьыбарыр икІэщІэкІэ иритыну;

мэзхэм щрагъэкІуэкІ кІэлъыплъныныгъэр игъэткІиину.

4. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и муниципальнэ районхэмрэ кьалэ округхэмрэ я щІыпІэ администрацэхэм чэнджэщ етын:

мафІэс къэхъуамэ, икІэщІыпІэкІэ зыхуэфащэ Іуэхугъэ ялэжьын папщІэ зыгъэпсэхугъуэ мазэхэмрэ гуфІэгъуэ мазэхэмрэ щыщыІэ щытыкІэм кІэлъыплъныныр кьызэрагъэпэщыну;

щхьэж зэрыщІэфІу льагъэ ядэыну зэрыхуимытым теухуауэ мэкъумэш предприятэхэм я унафэщІхэмрэ жылагъуэхэм я Іэтащ1хэхэмрэ епсэлъэну;

мэзхэм мафІэс кьыщыхъумэ ягъэунэкІыфІын папщІэ техникэмрэ Іэмэпсымэмрэ ягъэхъэзырыну;

мафІэс кьэмыгъэхъунымкІэ хабзэхэмрэ мэзхэм мафІэс кьыщыхъумэ ящІэн хуейхэмрэ ятеухуауэ щыхуэхэм кьытрагъэзэжу епсэлъэну.

5. Къэрал кІуэцІ ІуэхуэхэмкІэ министерствэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэм чэнджэщ етын кьызэрымыкІуэ щытыкІэхэр кьэмыгъэхъунымкІэ, мэзхэм, щыхуэхэм я щІыпІэхэм кьызэрымыкІуэ щытыкІэхэмкІэ, хабзэм кьемызэгъэну я щІыпІэхэм мафІэ щамыщІыныжьмкІэ икІи мафІэсым и льэныкъуэкІэ щынагъуэ щыт лэжьыгъэхэр ирамыгъэжьэныжьмкІэ кьэрал Іуэхущ1апІэхэм лесничествэхэм ядэлэныкъуну.

6. Мы Унафэр зэрагъэзащІэм и Іыхьэ 1-м щыІэ льпъхэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщ1ым и къуэдзэ Уянаев К.Хь.-М.

7. Мы Унафэм кьару егъуэт официальнэу кьыщыградзам и ужькІэ махуи 10 дэкІмэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщ1ым и къалэнхэр зыгъэзащІэ

ТХЬЭЗЭПЛЪЫЖ Мурат.

Аруан район администрацэм и Іэтащ1хьэ Кьаныокъуэ Антемыркъан и жэрдэмкІэ, Аруан къуажэм и уэрам нэхъыщхьэхэм ящыщ зым уэздыгъэ цкъуэуэ 30 щагъэуващ. Абы фІэлъыну фонархэри ягъэхьэзыр.

• Аруан куей

Жылэхэр зэІузэпэщ ящІ

АПХУЭДИЗ лэжьыгъэ щрагъэкІуэкІа Октябрьскэ уэрамыр мыгувэу кьызэщІагъэблэнущ.

Мы кьуажэм иджыри зы Іуэхушхуэ щызэфІагъэкІ: КъБР-м и Президентым и щхьэгъусэ Кьаныокъуэ ФатІимэ мылъкукІэ закъыщІигъакъуауэ, Аруан кьуажэм и ищхьэрэ кхъэм унэшхуэ иращІыхь. Абы щахъумэнщ гуэвэгъуэ зиІэ жылагъуэдэсхэм кьагъэсэбэп тетІысхьэпІэхэмрэ стІолхэмрэ, дунейм ехьажа цІыхур щыщІалъхьэкІэ кьагъэсэбэп Іэмэпсымэхэр. Апхуэдэу унэм хэтнанущ нэмэз щащІ пэшышхуэ.

Ухуэныгъэр зэрауба-ирашІэнрэ зэгъэхьулІэныр;

- республикэм нэхъ мыхьэнэшхуэ зиІэ и Іуэхущ1апІэхэмрэ цІыхухэмрэ терроризм щІэпхьаджагъэхэм щахьымэныр;

- Оперативнэ-кьэлъыхьуэныгъэ лэжьыгъэр зэрыгъэуба щыкІэр зэгъэщІэныр;

- Жылэхэм, дин зэгухьэныгъэхэм я лэжьыгъэр езыхэм я уставхэм щыгъэпсэ мурадхэм зэрезэгъыр, а хабзэхэр гъэзэщІа зэрыхьэм зэрыкІэлъыплъ щыкІэр кьэпщытэныр.

- Іэпхъуэшэпхъуэным егъэщІылъа хабзэхэр пкыгъэкІа зэрыхьэм кІэлъыплъныныр.

Апхуэдэу зэІущІэм хэтахэм кьалъытащ коррупцэм пэщІэтын и лъэныкъуэкІэ кьалэхэмрэ районхэмрэ я прокурорхэм ирагъэкІуэкІ лэжьыгъэм я прокурорхэм ирагъэкІуэкІ лэжьыгъэм зэпымыуу я нэІэ трагъэтын хуейуэ. Мыбдеж щызэщІагъэуІуапхъэщ коррупцэм пэщІэтыныжьмкІэ Іуэхущ1апІэ зэмылІэужьыгъуэхэм кьызэрагъэпэща Іэщ1агъэлІ гупхэм я лэжьыгъэр. Абыхэм зэгъуэгъуэ гъэкІуэкІ кьэпщытэныгъэхэм я мыхьэнэр кьаІэтын хуейщ.

Коллегием и зэІущІэм хэтахэм кьалъытэ коррупцэр, терроризмэр, экстремизмэр ердыныным хуэгъэзэщІыналъэ, муниципальнэ программэхэр гъэзэщІэным мылъку нэхъыбэ хуэдиІупщІын хуейуэ.

Кьалэхэмрэ районхэмрэ я прокурорхэм кьалэну хуагъэуващ пщІэнщІэу ирагъэджэныжьмкІэ зэхэщІ Іэмалхэр сабийхэм зэрэІэм, апхуэдэу балигъыпІэ имыувахэр наркоманиемрэ алкоголизмэмрэ щІыхьэмыным теухуа хабзэхэр зэрыпхъыкІым кІэльыплъыну.

Коллегием я зэІущІэм нэгъуэщІ унафэхэри кьыщащтащ.

ЦЕКЪУ ПатІ.

Жьэрыгэтыщтэхэм я хуитыныгъэхэр хъумэным теухуауэ

2008 гъэм щыІэ гъэзэщІэным и 26-м кьыдагъэкІа Федеральнэ закон №294-ФЗ-р гъэзэщІэным кьызэрагъэпэщын мурадкІэ, нэгъабэ базэуэгъуэм и 16-м УФ-м и Правительствэм кьыщитащ «Хьэрычэт лъжьыгъэ щхьэхуэхэм» зэрыщІадзэмкІэ хьыбарыгъэщІ щыкІэм и Іуэхуэкіэ» Унафэ №584-р.

ИЛЪЭС кІуам бадзэуэгъуэм и 1-м кьаруягъэтащ «Къэрал кьэпщытэныгъэмрэ (кІэлъыплъныныгъэмрэ) муниципальнэ кьэпщытэныгъэмрэ щрагъэжьэкІкІэ Іэнатіэхэмрэ щхьэжьыгъэ щхьэхуэхэм я хуитыныгъэхэр хъумэным и Іуэхуэкіэ» 2008 гъэм дыгъэгъазэм и 26-м кьыдэкІа Федеральнэ закон №294-ФЗ-м и пщалъэхэм. Абыхэм яунэтІ сагъэм, Іуэхутхьэбзэщ1апІэхэм кьагъэсэбэп кьэпщытэныгъэхэр щхьэжьыгъэ Іэнатіэхэмрэ щхьэжьыгъэ щхьэхуэхэм зэрыщІадзащІэ хъыбар зэрырагъащІэ щыкІэр. Къэралым деж зыщІагъэтхэну налог Іуэхущ1апІэм и учетым ya нэужь, Іэнатіэхэмрэ щхьэжьыгъэрыльажьхэмрэ хуитщІэн гугъу тщІы хабзэм тету зыхуэфащэ кІэлъыплъакІуэ органхэм хъыбар ирагъащІу, апхуэдэ хьэрычэт лэжьыгъэхэм щадэзэну.

Коллегием я зэІущІэм нэгъуэщІ унафэхэри кьыщащтащ.

ЦЕКЪУ ПатІ.

• КъБР-м и прокуратурэм

Къалэнхэр куэд мэхъу

КъБР-м и прокуратурэм и коллегием и зэІущІэм щыхэплъэжащ мы гъэм и апэ мазихым зэфІагъэкІахэм республикэм и прокуроры и докладым едаІуэу тепсэлъыхьа нэужь, зэхуэсахэм кьагъэльэгъащ прагъэкІуэкІ кІэлъыплъныныгъэ, зэгъэзыныгъэ лэжьыгъэхэм я щхьэжьыгъэ щхьэхуэхэм зэрыщІадзэмкІэ нэу, криминоген щытыкІэр иджыри республикэм зэрыщыткІийр.

АБы КЪЫХЭКІЫУ , зэкъыхэм ичафэ я кьыщащтащ Іуэхур зэрыгъэхагъэкІым щыкІэлъыплъкІэ нэкъокъэныгъэ кьыщагъэщыпрэ абыхэм хуатх актхэм сэбэныныгъэ кьашэрэ нэхъ мащІэ щІэхъуи и щхьэсыгъуэр зрагъэщІну.

Апхуэдэу кьыхагъэбелджылыкІащ прокурорхэм кьаІэт Іуэхухэм захуагъэ зыхъэль унафэ щыграмащыкІхь, абыхэм зэпымыкІ щагъэгъуэ кьызэрыхьэр. Кьуэнща кьулькьыщІэхэм жэуапыр щыщкъэщ куэдрэ кьохьу.

КІэщІу мэпІэмэ, кьалэн куэд зэгурихьащ. Абыхэм ящыщу нэхъапэ зэфІэгъэкІыпхъэхэщ:

- етІуанэ илъэс нькьуэм щыхухэм хабзэкІэ я сЕфэн зыхэлъхэр пхыгъэкІыным нэхъ жьыджэру щІэбгъэныныр, щІэпхьаджагъэ зэхэщыщІыхьэхэр фІэкІыпІэ имыІэу жэуапым

**1955 гъэм курыт еджапІэр къэзухри, Къэбэрдей-Балъкъэр пединиститутым мэкъумэш хозяйствэмкІэ и факультетым и химико-биологие къудамэм сыщІэтыс-хьащ. ИлъэситІ дэкІри, 1957 гъэм, пединиститутыр Къэ

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

● Махуэ къапIэхэр

Рэмэданым и кIэухым

Нэщ1 мазэр и кIэм ноблагъэ.
Абы нрихьэлIэу дэтхэнэ зы мусЛъымэнми и кьалэнхэм нобэ фыщыдгъэгъуэзэщ.

Нэщ1ыр зэрыбгъэзэкIуэжьынур

Щхьэусыгуэзэнщэу зы нэщ1 махуэ блэзыгъэжьыну, апхуэдэ имыIэмэ, нэгъуэщ1ым и деж къыщ1ищэхужу щхьэхуит ищ1ыжьыну.

2. Нэщ1 мазэм кьриубыдэу факьыр 60 игъэшэну.

3. Нэщ1 мазэмрэ хьидымрэ ауха иужькIэ мазитIкIэ нэщ1ыжьыну.

Мыбдхэм языхэз умыгъэззэщIамэ, нэщ1 махуэ блэзбгъэкIар упшынжакIым. ЯкIи «нобэ сыхэшхэнщи, нужькIэ сыпшынжькIынщ», жыпIэу пкъутэ хьунукъым - ар къыпхуэгъунукъым.

Нобэ, Алыхьым и шыкуркIэ, щ1ыкIи щ1ыжькъым, «сыфакьырэщи: жаIэуи куэд урихьэлIэнжькъым (абы емыкIыщхуэ пылтку кьаIыпгъэ), я6зыщIмэ нэкъ кьащтэ». Кьэнэжьыр ещанэращ - мазитIкIэ нэщ1ыжьынырщ. Ари пхуэмыхьын Iуэгуъуэкъым, Алыхьыр фIыщ1уэ зэрилъагъуэм кьыхэкIыу зэрыгнэщ1ын хуеим мазищ ц1ыкIэгъэгъу мусЛъымэн куэд дуней зэрыгетыр кьэпIыпгъэмэ.

Фигу кьэдгъэкIыжьынщи, щхьэусыгъуэнщэу и нэщ1ыр блигъэкIауэ къеIыпгъ ц1ыхум кьемыуэIауэ е ГъэгъуэтIыгъ, ауэ сытми «нобэ сыхьэнщи, зызгъэпсэхунщ» жиIэу зыщ1ысхьыжамэ е нэщ1ыр зыхимыгъэшэчыфамэ, хьэмэ махуэм лIыгъуэ-фызыгъуэ зэрихьамэ.

Мусльымэн диныр хьжькъыу эи фIэщ хьум апхуэдэ щхьэузысгъуэхэр ищ1ынукъым. Абы зыщ1игъэгупщэнукъым Алыхьталэм и лIыкIэм жиIар: «Нэщ1 мазэр, ищ1эн псори зэрыщ1ыгъын хуейм хуэдэу тэмэму езыхьэкI дэтхэнэ зыми, мазэ 1000-м пэкIэн псапэ Алыхьым хуищ1ынущ». Мухьэмэд бегъымбарым и нэгъуэщ1 зы хьэдиси щ1ыIэщ: «Къемэт махуэм Алыхьталэм и мелыпIэнущ: «Дунейм щынэщIахэр нобэ я къэщхьхьэм псы хуэлIэу, мэжалIэу кьотэджькIыж. Абыхэм жэнэтым кьифхи шхын, псы нэхъ гурыхь дыдэхэр кьахуэфхи!

Нэщ1 мазэм мусЛъымэнхэм я гупсысэхэр ищ1ынукъым. Абы зыщ1игъгупщэнукъым Алыхьталэм и лIыкIэм жиIар: «Нэщ1 мазэр, ищ1эн псори зэрыщ1ыгъын хуейм хуэдэу тэмэму езыхьэкI дэтхэнэ зыми, мазэ 1000-м пэкIэн псапэ Алыхьым хуищ1ынущ». Мухьэмэд бегъымбарым и нэгъуэщ1 зы хьэдиси щ1ыIэщ: «Къемэт махуэм Алыхьталэм и мелыпIэчэм жжирIэнущ: «Дунейм щынэщIахэр нобэ я къэщхьхьэм псы хуэлIэу, мэжалIэу кьотэджькIыж. Абыхэм жэнэтым кьифхи шхын, псы нэхъ гурыхь дыдэхэр кьахуэфхи!

Нэщ1 мазэм мусЛъымэнхэм я гупсысэхэр ищ1ынукъым. Абы зыщ1игъгупщэнукъым Алыхьталэм и лIыкIэм жиIар: «Нэщ1 мазэр, ищ1эн псори зэрыщ1ыгъын хуейм хуэдэу тэмэму езыхьэкI дэтхэнэ зыми, мазэ 1000-м пэкIэн псапэ Алыхьым хуищ1ынущ». Мухьэмэд бегъымбарым и нэгъуэщ1 зы хьэдиси щ1ыIэщ: «Къемэт махуэм Алыхьталэм и мелыпIэчэм жжирIэнущ: «Дунейм щынэщIахэр нобэ я къэщхьхьэм псы хуэлIэу, мэжалIэу кьотэджькIыж. Абыхэм жэнэтым кьифхи шхын, псы нэхъ гурыхь дыдэхэр кьахуэфхи!

Къэдр жэщ

Къэдр жэщыр (лейлатуль кадр) нэщ1 мазэм и 27-нэ жэщ1ращ икIи ар псом нэхъ нэхъ гъапIэщ. Мы гъэм ар хуоэз фокIадэм и 5-мэ 6-мрэ щ1ызблэкIым. А жэщым Мухьэмэд бегъымбарым КъурIэным и апэ Iэятхэр кьыIэрыхьащ, Алыхьым ебгъэдэкIри. «Пъэщ1ыгъэм и жэщ1ыр мазэ мнитхэм нэхъ нэхъ лъапIэщ1 Iэбу Хьэкъиф и цIэр зезыхьэ Кавказ Ищхьэрэ ислъам университет Налшык къызэрыщ1эзэIутхар. Нэхьапэм институту щ1ыта, иджы еджанIэ нэхъыщхьэ хьуам щоджэ Дагъыстаным, Къэрэшей-Шэрджэсым, Адыгейм, Ингушым щ1ыщ1 студентхэр. Абыхэм ядолажьэ диным куууэ хэзыщ1ыкI егъэджакIуэхэр. Ику ит щIэныгъэ щ1агъэгъуэт «Нур» мыдрисэм. Ди кьалэн нэхьыщхьэу щ1ытыр исЛъымым зедгъэужьныщ1ыр, мусЛъымэнхэм щ1ыкIуэм, диным хащIыкIым хэдгъэхъуэнырщ. ЕдгъэкIуэкI апхуэдэ лэжьыгъэм и фIыгъэщ1 куэд гъуэгу пэжым зэрыграмышыфыр, - жиIащ Пщ1ыхьэщIэм. - Кьищ1ымыщIауэ, ди Iуэхущ1апIэр ядолажьэ. КъБР-м щ1ыIэ МВД, УФСИН-м, Спортымрэ туризмэмкIэ министерствэм, наркологие диспансерым, КъБКъУ-м, Ставрополь краймрэ Владикавказрэ я епархиемрэ, нэгъуэщ1 куэдми.

Пщ1ыхьэщIэм кьыхигъэщ1ащ Налшык дэт курыт еджапIэхэм щIэс сабийхэм щ1эх-щ1эхьырэ дерсхэр зэрыдгарагъэкIуэкIыр. Мы гъэ еджэгъуэм кьыщ1ыщIэдзауэ, абыхэм я мурадищ куейхэми апхуэдэ лэжьыгъэхэр щ1ыгъэхаублэну. КъБР-м и муфтиим жиIащ балигъ мыхъуэ щIалэгъуалэ бзаджащIэ гупхэм зэрахэмытыр икIи школакIуэхэм драгъэкIуэкI зэIуцIэхэр а щ1ытыкIэр зэтеIыгъэныжькIэ сбэрэщ1ыхуэз зэрыхъур.

- Диным екъэлIауэ мы республикэм IуэхугъуэщхуитI щ1ыгъэхэтащ. Апхуэдэу, гъатхэм Налшык щ1ыIащ «Динымрэ фIэщ1ыныгъэмкIэ хуитыныгъэ» зыфIащ щ1ыналъхьэ щIалэгъуалэ конференц. Куэд щ1акым КъБР-м и мусЛъымэнхэм я дин Iуэхущ1апIэмрэ Ставрополь Владикавказрэ я епархиемрэ я кьызэрагъэпэщ1ащ мусЛъымэн, чыристан щIалэгъуалэм я зэхьыхэ зэрелIэныгъэ, - щ1ащ1 адэкI Пщ1ыхьэщIэ Iэнас. - Иужьрей зэхьыхьм и щапхэмкIэ дэ кьэдгъэлъэгъуащ дин зэмылIэужьыгъуэ зезыхьэ щ1алэгъуалэр мамыру, зэгурыIуэу кьыззэдедекIуэкIыфынур. Зыгъэпсэхугъуэ зэманри кьызэгъэпэщ1ащ зэрыхъуар ди хьэщIэхэм хуабжьу ягу ирихьауэ я унэ екIуэлIэжащ.

Куэдым жаIэу урохьэлIэ КъБР-м и мусЛъымэнхэм я Iуэхущ1апIэм и кьалэнхэр нэсу хуэмыгъэзащIэу. Абы и жэуапу Пщ1ыхьэщIэм кьыхигъэщ1ащ ар зи унафэщ1ыр щ1ыхубэ зэгухьэныгъэ хуедIуэу зэрыщ1ытыр икIи хабзэхьэмэ, ещхьэхьэ IэнатIэхэм яIэ хуитныгъэмрэ зэфIэкIымрэ хуэдэ зэрамыIэр.

- Щ1эч хэмыльу, дэ зэрыльэкIкIэ дыхущIокъу экстремизмэмрэ диныдмрэ зэрыщ1эныгъэ зэрамыIэр щ1ыхуэхэм кьаэзрыгурыдгъэIуэным, - жиIащ адэкI муфтиим. - Фегупсыстыр, динымкIэ зыщ1эзыхьымэуэрэ щIэпхьаджагъэ зыльэкъэм я фэр, псом япэраущ, зрапIыр апхуэдэ гупсысэ лъэпкъ зигу къымыкIыхьэ мусЛъымэн пэжхэрщ. БзаджащIэ гупхэм я бжыгъэм хэмыхьэн папщIэ Iуэхущ1апIэм и лэжьакIуэхэм щIалэгъуалэм зыхьагъаэз, я упщIэхэм жэуап нэкъэр нрат. Кьыхэзгъэщ1ыну сыхъуейщ, экстремизмэм и гъэгум техьэну зызыгъэхьэзыр куэд апхуэдэ дерсхэм я фIыгъэкIэ мамыр гъащIэм кьызэрыкьыхьэжар.

Жылагъуэр сут хуэдэ хьунуми зэлъытар унагъэрщ. Ар тэмэму, зэпIэзэрыгу щ1ытынмкIэ, щ1эбзэ узыншэ гъэзэныжмкIэ щ1ыхуэбзым мыхьэнэщ1уэ иIэщ. Абы кьыхэкIыу КъБР-м и мусЛъымэнхэм я дин Iуэхущ1апIэм кьыщ1эзэIуахьыну щ1ыхьхугъэхэм ядолажьэну кьудамэ щхьэхуэ, Кавказ Ищхьэрэ ислъам университетыр кьэзыухахэм я унафэм щ1эту.

Иджыри зы хьыбар гуапэкIэ Пщ1ыхьэщIэр журналистхэм ядгъэушащ. Ар техуауэ Налшык щаухуэну Ислъам центрым. Абы хэтынущ ислъам университет, студентхэр щ1ыпсэуну пэщIэр, спорт комплекс, дин Iуэхущ1апIэр, щ1ыху минитхуэ зэуэ зыщ1эхуэну мэжджыкIыт. Ислъам центрым текIуэдэну мылькур кьабгъэдэкIынущ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президент Кьанокъуэ Арсенрэ УФ-м Ислъам щэнхабзэмрэ егъэджэныгъэмрэ я фондымрэ. Центрым и проектыр щ1ыхуэм я пащхьэ къралъхьэнущ мы гъэм и дыгъэгъаэзэм.

ЗэIуцIэр щ1ызэхущ1ыжьым КъБР-м и муфтий Пщ1ыхьэщIэ Iэнас кьыхигъэщ1ащ мыпхуэдэ зэхуэсхэр дин Iуэхущ1апIэм щIэхьэщ1ыурэ кьызэригъэпэщ1ыну зэрримурадыр.

ЖЬЛАСЭ Замир.

Ислъамым и нур

● Пресс-конференцхэр

Къэбэрдей-Балъкъэрым ис мусЛъымэнхэм я дин Iуэхущ1апIэм и унафэщ1, муфтий Пщ1ыхьэщIэ Iэнас жаIащ. ядолажьэ. Абы щ1ыдгъэгъуэ я1уэщ1ащ хьыбарегъащIэ IэнатIэхэм я дэжьакIуэхэм.

АБЫ МУФТИЙР щ1ытепсэлIыхьащ зи унафэщ1 Iуэхущ1апIэм иужьрей зэманым кьриубыдэу зэфIихьа лэжьыгъэхэм, дяпэкIэ я мурадхэм.

- Къэбэрдей-Балъкъэрым ис мусЛъымэнхэм я дин Iуэхущ1апIэр кьызэрызэрагъэпэщ1ри мы гъэм илъэ тIощ1 ирокъу - ар зэман кьыхьу пхужьIэнукъым. Ди Iуэхущ1апIэм иджыпсту кьызэщIебыдэ дин зэгухьэныгъэу 146-рэ. Иужьрей зэманым зэфIэтха лэжьыгъэшхуэхэм ящ1ыщ1 Iэбу Хьэкиф и цIэр зезыхьэ Кавказ Ищхьэрэ ислъам университет Налшык къызэрыщ1эзэIутхар. Нэхьапэм институту щ1ыта, иджы еджанIэ нэхъыщхьэ хуам щоджэ Дагъыстаным, Къэрэшей-Шэрджэсым, Адыгейм, Ингушым щ1ыщ1 студентхэр. Абыхэм ядолажьэ диным куууэ хэзыщ1ыкI егъэджакIуэхэр. Ику ит щIэныгъэ щ1агъэгъуэт «Нур» мыдрисэм. Ди кьалэн нэхьыщхьэу щ1ытыр исЛъымым зедгъэужьныщ1ыр, мусЛъымэнхэм щ1ыкIуэм, диным хащIыкIым хэдгъэхъуэнырщ. ЕдгъэкIуэкI апхуэдэ лэжьыгъэм и фIыгъэщ1 куэд гъуэгу пэжым зэрыграмышыфыр, - жиIащ Пщ1ыхьэщIэм. - Кьищ1ымыщIауэ, ди Iуэхущ1апIэр ядолажьэ. КъБР-м щ1ыIэ МВД, УФСИН-м, Спортымрэ туризмэмкIэ министерствэм, наркологие диспансерым, КъБКъУ-м, Ставрополь краймрэ Владикавказрэ я епархиемрэ, нэгъуэщ1 куэдми.

Пщ1ыхьэщIэм кьыхигъэщ1ащ Налшык дэт курыт еджапIэхэм щIэс сабийхэм щ1эх-щ1эхьырэ дерсхэр зэрыдгарагъэкIуэкIыр. Мы гъэ еджэгъуэм кьыщ1ыщIэдзауэ, абыхэм я мурадищ куейхэми апхуэдэ лэжьыгъэхэр щ1ыгъэхаублэну. КъБР-м и муфтиим жиIащ балигъ мыхъуэ щIалэгъуалэ бзаджащIэ гупхэм зэрахэмытыр икIи школакIуэхэм драгъэкIуэкI зэIуцIэхэр а щ1ытыкIэр зэтеIыгъэныжькIэ сбэрэщ1ыхуэз зэрыхъур.

- Диным екъэлIауэ мы республикэм IуэхугъуэщхуитI щ1ыгъэхэтащ. Апхуэдэу, гъатхэм Налшык щ1ыIащ «Динымрэ фIэщ1ыныгъэмкIэ хуитныгъэ» зыфIащ щ1ыналъхьэ щIалэгъуалэ конференц. Куэд щ1акым КъБР-м и мусЛъымэнхэм я дин Iуэхущ1апIэмрэ Ставрополь Владикавказрэ я епархиемрэ я кьызэрагъэпэщ1ащ мусЛъымэн, чыристан щIалэгъуалэм я зэхьыхэ зэрелIэныгъэ, - жиIащ адэкI Пщ1ыхьэщIэ Iэнас. - Иужьрей зэхьыхьм и щапхэмкIэ дэ кьэдгъэлъэгъуащ дин зэмылIэужьыгъуэ зезыхьэ щ1алэгъуалэр мамыру, зэгурыIуэу кьызэрыззедекIуэкIыфынур. Зыгъэпсэхугъуэ зэманри кьызэрэпэщ1ащ зэрыхъуар ди хьэщIэхэм хуабжьу ягу ирихьауэ я унэ екIуэлIэжащ.

Куэдым жаIэу урохьэлIэ КъБР-м и мусЛъымэнхэм я Iуэхущ1апIэм и кьалэнхэр нэсу хуэмыгъэзащIэу. Абы и жэуапу Пщ1ыхьэщIэм кьыхигъэщ1ащ ар зи унафэщ1ыр щ1ыхубэ зэгухьэныгъэ хуедIуэу зэрыщ1ытыр икIи хабзэхьэмэ, я1уэ хуитныгъэмрэ IэнатIэхэм яIэ хуитныгъэмрэ зэфIэкIымрэ хуэдэ зэрамыIэр.

- Щ1эч хэмыльу, дэ зэрыльэкIкIэ дыхущIокъу экстремизмэмрэ диныдмрэ зэрыщ1эныгъэ зэрамыIэр щ1ыхуэхэм кьаэзрыгурыдгъэIуэным, - жиIащ адэкI муфтиим. - Фегупсыстыр, динымкIэ зыщ1эзыхьымэуэрэ щIэпхьаджагъэ зыльэкъэм я фэр, псом япэраущ, зрапIыр апхуэдэ гупсысэ лъэпкъ зигу къымыкIыхьэ мусЛъымэн пэжхэрщ. БзаджащIэ гупхэм я бжыгъэм хэмыхьэн папщIэ Iуэхущ1апIэм и лэжьакIуэхэм щIалэгъуалэм зыхьагъаэз, я упщIэхэм жэуап нэкъэр нрат. Кьыхэзгъэщ1ыну сыхъуейщ, экстремизмэм и гъэгум техьэну зызыгъэхьэзыр куэд апхуэдэ дерсхэм я фIыгъэкIэ мамыр гъащIэм кьызэрыкьыхьэжар.

Жылагъуэр сут хуэдэ хьунуми зэлъытар унагъэрщ. Ар тэмэму, зэпIэзэрыгу щ1ытынмкIэ, щ1эбзэ узыншэ гъэзэныжмкIэ щ1ыхуэбзым мыхьэнэщ1уэ иIэщ. Абы кьыхэкIыу КъБР-м и мусЛъымэнхэм я дин Iуэхущ1апIэм кьыщ1эзэIуахьыну щ1ыхьхугъэхэм ядолажьэну кьудамэ щхьэхуэ, Кавказ Ищхьэрэ ислъам университетыр кьэзыухахэм я унафэм щ1эту.

Иджыри зы хьыбар гуапэкIэ Пщ1ыхьэщIэр журналистхэм ядгъэушащ. Ар техуауэ Налшык щаухуэну Ислъам центрым. Абы хэтынущ ислъам университет, студентхэр щ1ыпсэуну пэщIэр, спорт комплекс, дин Iуэхущ1апIэр, щ1ыху минитхуэ зэуэ зыщ1эхуэну мэжджыкIыт. Ислъам центрым текIуэдэну мылькур кьабгъэдэкIынущ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президент Кьанокъуэ Арсенрэ УФ-м Ислъам щэнхабзэмрэ егъэджэныгъэмрэ я фондымрэ. Центрым и проектыр щ1ыхуэм я пащхьэ къралъхьэнущ мы гъэм и дыгъэгъаэзэм.

ЗэIуцIэр щ1ызэхущ1ыжьым КъБР-м и муфтий Пщ1ыхьэщIэ Iэнас кьыхигъэщ1ащ мыпхуэдэ зэхуэсхэр дин Iуэхущ1апIэм щIэхьэщ1ыурэ кьызэрыгъэпэщ1ыну зэрримурадыр.

ЖЬЛАСЭ Замир.

ЩIэблэрщ дыщIэпсэужыр

● Уаз

Ипэкlэ кьытедлэа уазхэм дэ дыщытепсэлIыхьащ унагъуэ зэрыбгъуэнымрэ уи щхьэгъусэм уэзэрыпсэуну щ1ыкIэмрэ. Нобэрейр зытеухуауэ щ1ыхьэнур унагъуэм кьихъуэ быныр гъэса зэрыхъунырщ.

САБИЙ кьыпщIэхъуар Iэфщ, абы удехьэх. Хуэмурэ кьыщокIуэтейри, ар гъэсэн, абы гугъу зыдегъэхьын, гуапэ хуищ1ын хуэдэ мэхъу. Псом ящхьэращ, быным егъэщIапхъэщ кьэзыгъэщIа и Тхьэр, Абы кьыIэщIэ хуэхъуу хьэрэму игъэ увам пIэщIэ зыщ1ищ1у, лэжьыпхъэу кьыгъхуигъэкIа кьалэнхэр игъэзащIэу кьэзгъэтджьапхъэщ. Кьемэт махуэм и деж уи сабийм-кIэ жэуап зэрыптынури зэгъэщIапхъэщ. Алыхь льапIэм и Кьурlэным и Сурэ т- Тхьэримым и е ханэ Iэятым мыпхуэдэу кьыщокIуэ: «Тхьэр зи фIэщ хьуахэ, фи бынымрэ фи щхьэмрэ жы-хьэнмэкI щхьфхьумэ».

Дапх уэдэу, атIэ, уи щхьэмрэ уи бынымрэ мафIэм зэрыщ1ыпхьумэнрэ? Кьыпщ1эхъуэ щIэблэр Алыхь льапIэм кьыпхуищIа унафэм тету бгъасэуррщ.

Сабий дапщэ Алыхьым кьуитауэ уиIэми, абыхэм я Iуэхур зэпэщ ыбын хуейщ. Ахэр псори зэхуэ збгъэдэну, зыхуей я уэбгъэзэну уи кьалэнщ. Тхьэ ЛьаГэм унафэ кьытхуищIащ бынымрэ я зы дыхущытыну.

Бегъымбар лIыкIуэ льапIэм жеIэ: «Алыхь Иным жэуап иригъэтынущ кьалэн зиIэ псоми». Ар сыт хуэдэ кьалэн? Унагъэ иIэу щытамэ, ар зэрызэрихьар, абы я Iуэхуэ зэрызэхуигъэкIуар, щ1ыгъынкIэ, щхьинкIэ кьызэрызэригъэпэщар. Мис абыхэмкIэ кьемэт махуэм ц1ыхум жэуап ихьынущ.

Унагъуэ зеиншэу кьзэгъэнэну сыхуейкьыми аращ, амбыхьуэ си щхьэгъусэм, зы махуи сыбгъэдэсынутэкьым», жызыIэхэм куэдрэ уарохьэлIэ. Ар гуауэм и гупсысэкIэ, Адэмрэ анэмрэ я зэхуэку дэль зэхущ1ыткIэр быным Iэмал имыIэу зыхищIэну. Мыщ-тыгъэмэ, ар сабийм и гум кьинущ. Пщ1эу жыпIэ хьунущ адэмрэ анэмрэ я зэхущ1ыткIэу яльэгъуэм зэрыхуэдэр, пщ1эдей унагъуэ зы-мэ бынри зэрыпсэунур. Кьэзылъхуаехэм пщIэ зэхуэмыщ1у сытым дежи зэрыщ1ыжьыну кьэхъуэм и щхьэгъусэм пщ1э хуищ1ынукъым, я зэхуэкум псальэмакъри дэкIыныкъым.

Унагъуэ упсэуныр зы махуэкъым, зы илъэс-кьым икIи илъэспщIкьым зэрыхьхур. Ар пIалъэ кIыхьщ. Алхуэдэу щ1ыхьэжь, игъэуэтыну щхьэгъусэр игъэпсэуфын хуэдэу уи кьуэр бгъэсауэ кьыщ1ыпщхьэм и деж кьегъашэ. Бзылъхугъэри араш: уи пхьум унагъуэ зэрихьэфыну щ1ытмэ, и щхьэгъусэм еэзэгьыфыну, и гуащэ-тхьэмадэм тэмэму ядекIуэкIыфыну кьэпIыпгтэмэ, дэгъакIуэ. Сабий щ1ыбгъасэкIэ, нэхъыбэу зытегъэчыныхьын хуейуэ щэрихьэтым кьиригъэвыр араш.

Ди лIыкIуэ льапIэм жиIащ: «Хэт пхьунщ иIэрэ ахэр тэмэму игъэсэмэ, унагъуэ зэхьэрэ абы изагъэу, пщ1э зыхуригъэщ1у икIи яхуищ1у щ1ыгъ-мэ, апхуэдэ адэ-анэм жэнэтыр я ушIапIэ. Абыкlэ Тхьэр кьыжьэупсэнущ». Апхуэдэу щ1ыжиIэм абы и Iэщхьэбхэм языхэзыр щ1ыпущIащ: «Щ1ы мыхьхуу тIу иIэмэ дах хуэуфу?». ЛIыкIуэ льапIэм жэуап иритыжащ абы: «ТIу иIэу эзрыжьыслIауэ я Iуэхур тэмэму щ1ытмэ, ар зыпIа адэ-анэм я уиыIэпIэри жэнэтщ». Аргуэру зыгуэр кьэтэджри щ1эупщIащ: «Зыпхъу закъуэ фIэжIа зимыIэм и Iуэхур дах зэрыщ1ытыр?». Абыи жэуап иритыжу жиIащ ди лIыкIуэ льапIэм: «Зыпхъу фIэкIа имыIэми, ар тэмэму игъэсарэ унагъуэ хьуэмэ, абыи жэнэтыр и уиыIэпIэр. Пэжщ, абы щ1ыгъуэми зи гуГъу тщIа адэ-анэм Iэмал имыIэу Алыхьымкlэ фIэщхъунигъэ яIэн хуейщ.

Аращ, унагъуэм илъпIэхъэ фIыпIаГъуныгъэ, кьабзэлъабзагъэ, хуабагъэ. Адэ-анэми бынми яхуэрэщэн ямыIэпIэ гъащIэм щаIыгъын хуейщ, Тхьэ льапIэм кьахуэнрэ я кьалэнхэр ягъэзащIэу. Абы и ужькIэщ щIэбгэ узынщэ щхьэпкьым кьыщ1ытщIэхъуэнур - араш дэрэ дыщIэпсэужыр, гуГъу зыщIедгъэхьыр.

ПАСЭРЕЙМ ЖИАЩ

Кьуэр унэм и пкъощ, пхъур унэм и щIэращIэщ. Кьуэ уиIэмэ, нэхъ уиIэщ.
Кьуэм и псэр анэм и псэфыльэщ.
Бын зэхэдэгъэ удын зэхэдзэр.
Бын зимыIэ адэрэ ина зытемыль кьупщхьэрэ.
Бын зимыIэр зы гуныкьуэгъуэщ1, бын куэд зиIэр гуныкьуэгъуэщ1.
Бын зимыIэр щIолIэ, зиIэр йолIалIэ.
Бын зыщ1эмыхьуэр и щхьэм щIотIахьэ?.
Быным я мыгъуэр я гъуэгу.
Быныр дыгъу эмэ, анэр мыгъуэ мэ хуэ.
Быныр насыпщ.
Быныр нэм и пхуахуэщ.
Сабий зэрымысым насып илкъым.
Сабий зимыIэм имыIэIауэ кьыщохьу.

● Пщ1эну щхьэпэщ

Хьэдисхэр

◆Хэт дыхьэшхыу гуэныхь ищIэми, гъыуэ жыхьэнмэм кIуэнущ. ЦIыхьр фIэгуэныхь хъуэу гъыуэ фIы зыщIар гуфIэу жэнэтым кьыщ1ыхутэнущ.

◆Фи кьару иIыхьхкIэ фи кьару фыщымыгутыжу, фыщ1ыгутъ Алыхьым, фщIэ абы жиIэр. ЩIалэу дунейм куэд ехьжри, жьы хъуэр кьэнащ.

◆Iэдэм и бынхэ! Хьэлъэ фтелъыр нэхъ псынщIэхукIэ нэхъыфIщ - фи мылькур нэхъ мащIэхукIэ си дежи щ1ыфхьыну жэуапыр нэхъ тыши фщ1ыхунщ.

◆Зы Iэгу тез щIы жэнэтым кьикIауэ ЩIы хъуерейм кьытехьамэ, дуней псор щIэрэщIэнут, апхуэдиз сабэ жыхъэнмэм кьикIамэ, щIыр исыжьнут.

● Къежьапlэ

Алыхьыр закъуэщ, динри зыщ

Дэтхэнэ зы щ1ыхуи щ1ыз гупсысыжкIэ, езым нэхърэ нэхъ ину, нэхъ лъэщу, щ1ыгугъынщ, зи жьауэм щIэтын гуэрым мэхьихьуэ. Араши, езым тхьэуэ игъэнэхуам и щIэмкIэ йоджэри, гупсэхуэгъуэ ядет. Абы щ1ыхьэт тохьуэ тхьидэри.

АРХЕОЛОГЭМ кьагъуэт дэтхэнэ зыри щ1ыхьэт тохьуэ щ1ыхуэр дунейм кьызэрыпетхьэ лъандэрэ Тхьэм хуэщIыпIу зэрищ1ытар. Илъэс мин бжыгъэкIэ узэIэбэкIыжмэ, ди япэ итахэм нэхъыбэу кьащIэнар тхьэзыIэупIэхэщ. Я гъащIэр сыт хуэдэу щ1ытами - Iейми, фIыми - тхьэзыIупIэ зимыIа зы лъэпкъи щ1ыщ1-кьым. Бгъэунащ1агъэм щ1ыпсэуа ц1ыхухэм я блынхэм тетщ абы щ1ыхьэт техьэу тхьгъэхэр. Ар сыт кьызэкIэхьэ? Ёзы Алыхьым ц1ыхур кьыщ1игъэщ1ым и нурым щ1ыщ1 кьритащ - кьеплIэри бахъэм хэту и псэм щ1ыщ1 кьыхилъхьащ. Аращи, ц1ыхур сытым дежи мэлъыхьуэ а кьару хэлъ1ыр кьэзыдкIам зыпищ1ыжьну. Тхьэ щ1ымыIэу, дунейр зыми кьымыгъэщ1у, езыр-езыру кьэхъуэуэ зыгъэIухэм зэгъэзэгъуэр кьащ1ылъэIэскIэ: «Уэ си Тхьэ, кьыздэIэпыкъу», - жаIэ.

Алыхьыр и фIэщ хъуэ, щIэнигъи зыбгъэдэлъ гуэрым зыгъэрэхэр кьеджащ, щIэнигъэ яIэу, ауэ Иманыншэу. Абы кьыгурыIуащ ахэр зытепсэлъыхьынур. Арати, жьыхуаIа щ1ыпIэм гувауэ екIуэлIащ. Зэрынэсу кьыпежьэхэри: «Сыту укъэгува, кьэдрэ дыплпэлъащ», - кьыжраIащ. «Кьысхузвгъэгъу, зиусхьэнхэ, псым сыкьызэрикIын кхъуафэжьей щ1ызтэкъыми сыпэплъащ. Сыздэщ1ыгъым пхъэхэр кьыздикIар сымыщIэу псы Iуфэм кьыщ1ыхутащ. Ар згъэщIагъэурэ ахэр зэрыубыдри, кхъуафэжьей хъуащ. Арати, сыщ1ихьсхэри сыкъэкIуаш, апщондэхукIи сыгуваш», - яритащ жэуап. Мыдрейхэр ину дыхьэшхри: «Сыт делагъэ а жьыIэр?! Дауэ кхъуафэжьей езыр-езыру зэрызэпэкърыувар? Ар ди фIэщ хъуэ уи гугъэрэ?» - жаIащ. «АтIэ, кхъуафэжьеижь щ1ыкIу езыр-езыру кьэхъуауэ фи фIэщ щ1ымыхъукIэ, сыт мы дуней псор езыр-езыру кьэхъуауэ щIэфIуатэр?» - япидзыжащ Иман зимыIэхэм.

Алыхьталэм льапIэр, ар фы щ1ыкIуэ кхэд кьытхуигъэкIуащ. Абыхэм ящ1ыщ 25-м я цIэр КъурIэн льапIэм кьыщ1ыхьащ. Дэтхэнэ зы льапIэми лIыкIуэ яхуищ1ащ. Абыхэм ящ1ыщ зыми «Алыхьыр зэрыщ1ыIэр фи фIэщ1 вгъэхъу», жиIакъым. Псоми кьызыхураджар щ1ыжьиз зэрыщ1ащ, - жиIэу (Iэн-Iэнгlам, 15).

Ц1ыхум и гупсысэр, и акьылыр, и гъащIэр иджыпсту эдыжьэсар зэуэ кьи-гъэщIакъым. Зэманыр кIуэ-тэхУ хэхъуэурэ акьыл тэмэм щигъэутым, динри нэгъэсауэ, Алыхьми ц1ыхуми уаэзрыхъущытынур, уэрыпсэунур КъурIэн льапIэм кьыщигъэлъэгъуащ. Абы и гупсысэр эдынэсам елъытауэ, дэтхэнэ бегъымбарми диным пищэурэ Мухьэмэд бегъымбару Алыхьым и нэфIыр зыщ1ыхьам ар иригъэкъуащ.

Йолъамыр жыгышхэм ещхьщ - апэрей бегъымбарым хисащ, адрейхэм зрагъэужьурэ кьагъэхъуащ. Ар кьиригэпэжу КъурIэн льапIэм кьыщ1ыкIуащ: «Иригъэу кьофлъэзгъэIэсащ, фызыуэщ1ынри (КъурIэныр) иригъуащ. Ислъам диныр фы-гъыну арэзы сихъуащ» (Iэл-Маидэ, 3).

«Шэщэным и гур»

● Мэжджыт цIэрыIуэхэр

Европэм Урысей Федерацэмэ щ1ынэхъ ин дыдэм 2008 гъэм Iрозиэм и курыкуэсм иращ1ыхьа «Шэщэным и гур» зыфIащ мэжджыт-тыр.

МЭЖДЖЫТЫР метр зэбгъузэнатIэ минитху мэхъу кIи гектар 14 зыубыд Ислъам хэщIапIэм и зы Iыхьэш. Аэн джапIэхэм метр 62-рэ я льагагъэ.

«Шэщэным и гур» мэжджытым зэуэ щ1ыхуми тIощ1ым нэмэз щащI хьунущ. Ар Сунжэ псым и Iуфэм Iутщ икIи и хуреягъкIэ жыг хадэхэр щ1ыхэсащ, псыутххэр (фонтанхэр) дэнэкIи хэщ1ыхьащ.

Мэжджытыр зыхэт Ислъам хэщIапIэм кьищ1ымыщIауэ, абы хохьэ республикэм и дин Iуэхущ1апIэм и унэр, Урысей ислъам университетыр, муслЪымэн библиотекэр, студентхэр щ1ыпсэур, хьэщIэщ. «Шэщэным и гум» иIэщ езым и телерадиостудие щхьэхуэ.

Мэжджытым и хуэныр 1980 гъэхэм къратгъэжауэ щ1ыташ, арщхьэкIэ абы кьыкIэпIыкIуа зэрыхьэзрийхэм я зэранкIэ зэпагъэун хуей хьуащ. Иужьу Iуэхум щ1ыпэрыхьэжар 2006 гъэрщ. Хуэныгъэр егъэкIуэкIынымкIэ хуабжьу сэбэн хьуащ Тырку къэралыгъуэр. Абы мылькуКIи щхькъыщIигъэкъуащ, Iэщ1агъэлI Iэзэхэри кьигъэкIуащ.

«Шэщэным и гур» мэжджытыр щащ1ым иджы кьежьа Iэмал нэхьыбI дыдэхэр кьагъэсэбэщ1ащ. Абы и блынри и кIуэцIри мывэ льапIэхэмкIэ икIи гуэ6тыгъуейхэмкIэ кьинщ1ыкIащ. КъурIэным щ1ыщ Iэятхэмрэ нэгъэущ1 тхьпIхьэщIыпхъэхэмрэ дыщ1эпсэ нэхьыбI дыдэхэмкIэ блынхэм тратхащ.

Щ1ыр хьеймэ зэзран хэумыхьун хуэдэу щ1ыхьэжьыр яухуащ. Рихтер и пщ1ыльмкIэ

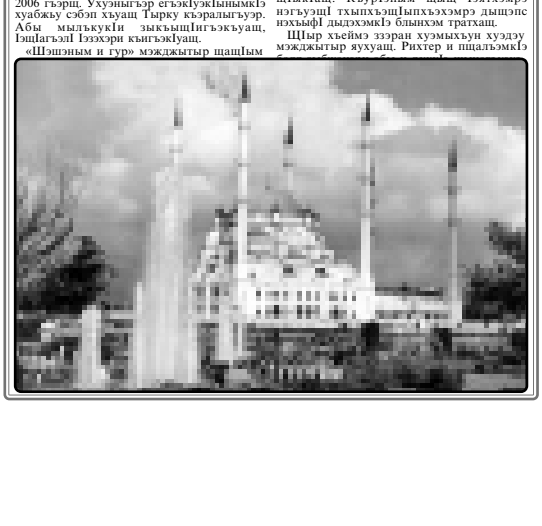

ФокIадэм и нэмэз щIыгъуэхэр

● Фи лъэIукIэ

Махуэхэр	Пщэдджыжьыр	Дыгъэр къыщ1ыщIэкIыр	Шэджагъуэр	Ичынджыр	Ахъшэмыр	Жасыр
1, бэрэжьей	4.59	6.29	13.16	16.59	19.42	21.22
2, махуэку	5.00	6.30	13.16	16.58	19.40	21.20
3, мэрем	5.01	6.31	13.15	16.57	19.38	21.18
4, щэбэт	5.02	6.32	13.15	16.56	19.37	21.17
5, тхъэмахуэ	5.03	6.33	13.15	16.55	19.35	21.15
6, блыщхьэ	5.04	6.34	13.15	16.54	19.33	21.13
7, гъубж	5.05	6.35	13.14	16.52	19.31	21.11
8, бэрэжьей	5.07	6.37	13.14

● Футбол

«Спартак-Налшыкым» дэщIхэр.

Рыжиковыр топым лъэщIыхьакъым.

Я насып къокI

«Спартак-Налшык» (Налшык) - «Рубин» (Къазан) - 1:1 (1:1). Шыщхьэ1ум и 28-м. Налшык. «Спартак» стадион. Щ1ыху 11.000 еплъащ.

Судьяр Лаюшкин, Мосягин, Кулагин (псори Мэзкуу щыщI).

«Спартак-Налшык»: Фредриксон, Васянович, Йованович, Джудович, Амирханов, Концедалов, Джатэрывэ, Леандру, Сирадзе (Голич, 78), Гогуэ (Маляров, 90), ГъэущокIыгъ.

«Рубин»: Рыжиковым, Кузьмин, Орехов, Навас, Калешин В. (Ансальди, 71), Нобоа, Сибайя, Караединз (Горбанец, 59), Касаев, Мартинс (Натхъуэ, 85), Медведев.

Тонхэр дагъэкIащ: Касаев, 15 (0:1). Йованович, 28 (1:1).

Дагъуэ хуащIащ Йованович, Леандру, Ореховым, Сибайя, Голич, Кузьмин.

Дыдэрыщыгъуаз эщIхэр «Спартак-Налшыкымрэ» «Рубин»-мрэ я зэ1упIэхэр сыт щыгъуи гъэщIэгъэуну, удэзыхьэхыу йокIуэкI. Апхуэдэу щытащ щэбэт кIуам Налшык щызэхэтари.

Гъэ джэгугъуэр зэрыщIидзэрэ и унэ щыдгъэгъуэ зэи къыщыхамыгъэщIа хэгъэрейхэм хабзэфIыр зэрамыкъутэным хущIэкъурт, «Рубин»-ри Налшык щыIэу зэи «Спартак-Налшыкым» зэрытемыкIуар игъэзэкIуэжыну хуейт. А псом кьыщынэмыщIауэ, турнир таблицэм пашэныгъэр щызыIыгъ командхэм ягъэзэщIэн хуейт унафэщIхэм я пщэ кьыдалъхьа кьалэныщхуэхэр.

ЗэIущIэр хэгъэрейхэм нэхъ жыдэжру къыщIадзащ. Я хьэрхуэзэгъуэхэм я джэгукIэм щыгъуаз защIыж мурадкIэ, къзэандсхэм, кьанэ щымыIэу, я лъэныкъуэмкIэ зыщагъэбыдат.

Гупыщхуэу ипэкIэ кIуэта «Спартак-Налшыкым» и пэщIэдзэ сбгъэрыкIуэныгъэр Джатэрывэм якьыэрригъэпэщащ, арщхьэкIэ Къазэрэ зэуа топыр гугъуэр демыхьу Рыжиковым къищтащ.

Зэман дэкIри, хьэщIэхэри жыджэр къэхъуащ. И командэм и ебгъэрыкIуэныгъэм хэту топыр къызыIэрыхьа Нобоа Фредриксон и гъуэм лъэщу еуащ, ди гъуащхьэтетым ерагъыущ абы къызэрыригъэгъэзар.

Джэгуп1э губгъуэм и кум топым машIэ дыдэрэт зэрызыщIэжьэр - зы штрафнойм къыщыщIэдзауэ адрейм нап1эзыпIэм Iэпхъэрт. Апхуэдэу «Рубин»-м и гъуащхьэхъумэхэмрэ Рыжиковым зыщагъэбыдат.

Гупыщхуэу ипэкIэ кIуэта «Спартак-Налшыкым» и пэщIэдзэ сбгъэрыкIуэныгъэр Джатэрывэм якьыэрригъэпэщащ, арщхьэкIэ Къазэрэ зэуа топыр гугъуэр демыхьу Рыжиковым къищтащ.

КъыхудагъэкIа топым и ужькIэ «Спартак-Налшыкым» и футболистхэр нэхъ щIэужьыхьащ, къэзандсхэм губгъэр зэхит яхуэхьуу. АрщхьэкIэ, хьэщIэхэм топ дагъэкIыну къахукъуэжа Iэмалыр кьагъэсэбэпыфакъым.

Тэлай дэкIри, щытыкIэр ягъэзэкIуэжыну налшыкдсхэм зрачащ. Сирадзе Концедаловым и лъэныкъуэмкIэ топыр кьитащ, ауэ Iуащхьэхъэумэныкъуэр зэуа топыр Рыжиковым и дежкIэ щынагъэнщэу кьыщIэкIащ. КъыкIэлъыкIуэ ебгъэрыкIуэныгъэм топыр Гъэущокъуэм къыIэрыхьащ. Гъуащхьэхъэумэхэм ящыщ зым кьыщыпекIуэкIым ар ирагъдащ, арщхьэкIэ судьям ар гулыитэншэу кьигъэнащ.

ЕбгъэрыкIуэныгъэхэм ящыщ зым топыр кьыIэрыхьащ «Спартак-Налшыкым» кьыхьхьагъащIэ Iуащхьэхъэумэ Йованович, Ар лъэщу топым еуащ. ХьэщIэхэм я гъуащхьэтетым, джэгур зэрекIуэкIым кIэлъыплъурэ штрафнойм къикIати, Iуэхур апхуэдэу къекIэрэхьэкIыну игу къэкIакьым, Метр 70-м щIигъуакIэ хьэщIэхэм я гъуэм лъэжьу гъуащхьэхъумэм кьыхита топыр Рыжиковым и пащхьэм щытеуэри, щхьэпрылъэтащ. Гъуащхьэтетым сыт ищIами абы лъэщыхьакъым - 1:1.

Бжьыгъэр гъэщIэгъэну зэхуэдэ зэращIыжам «Спартак-Налшыкыр» жан дэхъужащ. ХьэщIэхэм я гъуащхьэтетым и щIэщхьэм хуэдэ иджыри Iэщ1эжьыным щыгугъыуэрэ зыбжанэрэ гъуэм еуащ I ЗэущокъуэмрэI Джатэрывэмрэ икIи ехьэлIэныгъэм пэгъунэгъу дыдэу щыташ. Налшыкдсхэм я футболистхэм я ебгъэрыкIуэныгъэхэр щтрафнойм кьыкIыуэрэ кьыхэпнуэдащ Рыжиковым.

«Рубин»-ми апхуэдэу тыншу текIуэныгъэр зыIэщIигъэкIыну хуейтэкъым. Фредриксон и гъуэм пэгъунэгъуу топыр кьыыIэрыхьа Медведевыр лъэщу еуащ, арщхьэкIэ зымащIэкIэ техуакъым.

ЕтIуанэ Iыхьэр налшыкдсхэм жыджэру кьыщIадзэжащ, я хьэрхуэзэгъуэр я гъуэм ирагуIри. Гъуащхьэхъумэхэм я1щIэкIри, Гогуэ Рыжиковым и пащхьэм кьыхутащ икIи командэр япэ иригъэщыным зымащIэщ и1эжар.

Къэралым и командэ кьыхэхам хэтыну зэрыраджам дамэ кьытезыгъэкIа «Рубин»-м и гъуащхьэхъумэныкъуэ Касаевым командэ псом и п1экIэ джэгуну хущIэкъурт. Штрафнойм игу абы кьыIэрыхьа топым лъэщу еуащ, арщхьэкIэ Оттэ абы п1ъэщащ.

ЗэIущIэм и 67-нэ дакьикъэр екIуэкIыу ди щIалэхэм топ дагъэкIыну кьахуекIуэкIа Iэмал хъарыпэр кьахуэгъэсэбэпакъым. ЕбгъэрыкIуэурэ топыр кьызыIэрыхьа Леандру ар штрафнойм кIэитащ. МетркIэ нэхъ пэмыкьжьу Сирадзе, кьыкIэлъыкIуэу Гъэущокъуэм я пащхьэм топыр блэжащ. Тепщэныгъэр кьанэ щымыIэу налшыкдсхэм яубыдат. АдэкIэ Амирхановым кьригъэжьа ебгъэрыкIуэныгъэр Леандру и кIэм нигъэсыи и гугъат, арщхьэкIэ зымащIэкIэ гъуэм техуакъым.

ХьэщIэхэм я жэуапыр контратакэ псынщIэкIэ кьитыжащ Касаевым. Аргуэру Фредриксон и Iэзагъ льагъэм ди командэр кьригъэлащ.

«Рубин»-м бэджэнду кьызэрыIахам кьыхэкIкIэ и командэм пэщIэтыну хуимыт Дядюн Владимир мы зэIущIэм хэтакъым. Абы и пIэкIэ джэгуа, «Спартак-Налшыкым» и гъуащхьэуэ щIалэщIэ Гъэущокъуэ Арсен кърагъэза дзыхьыр игъэпэжащ, уеблэмэ_топ дигъэкIыну Iэмал зыбжанэ иIащ.

ЕпщыкIубгъуанэ джэгугъуэм щыщу екIуэкIа зэIуплъхэм кьадэхэгъэщыпхъэщ Гроснэ и **«Гэрчымрэ»** Мэзкуу и **«Спартак»**-мрэ яйр. Иужьрей зэманым джэгукIэфI кьэзыгъэлъагъуэ мэзкуудэсхэр Гроснэ щыIэу хэгъэрейхэм 2:0-у хагъэщIащ. Пермь щыIэу **«Ростов»**-м 1:0-у текIуа **«Амкар»**-р турнир таблицэм и иужьрей увыпIэхэм щытхэм къахэкIащ. Мыгъэрей зэхъэзэхуэм зэи къызэрыщыхамыгъэщIам и очко бжьыгъэхэм хигъэхъуащ Санкт-Петербург и **«Зенит»**-м. Мэзкуу щыIэу ар **«Локомотив»**-м 3:0-у текIуащ.

Адрей командхэр зэрызэдэджэгуам мыпхуэдэ бжьыгъэхэр кьарикIуащ: **«Сатурн»** (Мэзкуу область) - **«Крылья Советов»** (Самарэ) - **1:1, «Томь»** (Томск) - **«Динамо»** (Мэзкуу) - **1:0, ЦСКА** (Мэзкуу)- **«Алания»** (Владикавказ) - **2:1.**

«Анжи» (Мэхъэчкъалэ) - **«Сибирь»** (Новосибирск) - змыхэр щыджэгуар дыгъуэ-пшыхьщ.

КъыкIэдэлыкIуэ джэгугъуэр ди щIалэхэм Самарэ щрагъэкIуэкIынуц. ФокIадэм и 12-м ахэр IущIэнущ «Крылья Советов»-м.

ЖЫЛАСЭ Замир.

Премьер-лигэм зэхьэзэхуэр зэрыщекIуэкIым и тепIэр

Командхэр	Дж.	Кь.	З.	ФI.	Т.	О.
1. «Зенит»	**16**	**13**	**4**	**0**	**29-7**	**43**
2. «Рубин»	**18**	**10**	**7**	**2**	**21-8**	**37**
3. ЦСКА	**16**	**11**	**3**	**3**	**30-14**	**36**
4. «Спартак-Налшык»	**18**	**9**	**6**	**4**	**27-20**	**33**
5. «Ростов»	18	9	2	8	20-24	29
6. «Гэрч»	17	7	6	6	21-16	27
7. «Спартак»	18	7	5	6	27-24	26
8. «Томь»	18	7	4	8	25-29	25
9. «Локомотив»	17	6	5	8	22-24	23
10. «Динамо»	18	5	8	5	20-18	23
11. «Сатурн»	18	5	6	8	13-18	21
12. «Анжи»	18	5	5	8	17-21	20
13. «Алания»	18	5	4	10	17-27	19
14. «Амкар»	18	3	5	11	12-20	18
15. «Крылья Советов»	**18**	**2**	**7**	**10**	**12-28**	**13**
16. «Сибирь»	**18**	**3**	**3**	**12**	**24-39**	**12**

«Спартак-Налшык» (Налшык) – «Рубин» (Къэзан) - 0:1 (0:1). Щышхьэ1ум и 27-м. Прохладнэ. «Центральный» стадион. Щ1ыху 700 еплъащ.

Судьяр Мареев (Мэзкуу).

«Спартак-Налшык»: Антипов, Деяк, Маркович, Бэрокъуэ, Мухеев (Абаз, 67), Кьумыкъуэ (Хубий, 77), Мер, Пиев, Къуэныхь, Хьэгъэбаноэ (Трубицын, 46), Соблыр.

«Рубин»: Чебану (Нестеренкэ, 46), Кулешэ, Чернов, Дойати (Устинов, 26), Джалилов И., Махмутов (Аскаров, 81), Ситдиков (Бикчантаев, 46), Джалилов А. (Идиатов, 83), Антонюк (Умаэбоев, 56), Бранди, Гаппаров (Куклев, 65).

Топыр дигъэкIащ Джалилов А., 24 (0:1).

Дагъуэ хуащIащ: Михеевым, Хьубийм, Бикчантаевым.

«СПАРТАК-Налшыкымрэ» Къэзан и «Рубин»-мрэ я щIалэгъуалэ гупхэм я зэхуэку зэпэщIэтыныгъэшхуэ дэмылъу джэгур щIидзащ. Топыр нэхъыбэрэ здэщIыгъэ губгъуэм и курт. Гупхэр сакьыпэурэ джэгурт, дэтхэнэ зыри хущIэкъурт и хьэрхуэзэгъум и щыуагъэр хэIэ-гъэсэпну, абы и фIыгъэкIэ ебгъэрыкIуэныгъэр кьыщIадзэну.

Апхуэдэ Iэмал яп1э кьахукъуэкIащ хьэщIэхэм. Ар абыхэм фIы дыдэу кьагъэгъэсэпащ. Къэзандсхэм я ебгъэрыкIуэныгъэм хэту топыр кьызыIэрыхьа Джалиловыр гъащхьэхъумэхэм я1щIэкIащ икIи Антиповым гъунэгъу щыхуэхъуащ «Рубин»-м и гъуащхьэхъумэхэмрэ Рыжиковым зыбжанэрэ ягъэпIейтеящ Гогуэрэ Джатэрывэмрэ.

ХьэщIэхэм я жэуапыр нэхъ гуащIэт. Контратакэ псынщIэм хэту топыр кьызыIэрыхьа Касаевыр тынш дыдэу налшыкдсхэм я гъуащхьэхъумищым кьапекIуэкIащ икIи ебгъэрыкIуэныгъэм и кIэухыу Iэ5эу гъуэм еуащ - 0:1.

КьыхудагъэкIа топым и ужькIэ «Спартак-Налшыкым» и футболистхэр нэхъ щIэужьыхьащ, къэзандсхэм губгъэр зэхит яхуэхьуу. АрщхьэкIэ, хьэщIэхэм топ дагъэкIыну кьахукъуэкIа Iэмалыр кьагъэсэбэпыфакъым.

Тэлай дэкIри, щытыкIэр ягъэзэкIуэжыну налшыкдсхэм зрачащ. Сирадзе Концедаловым и лъэныкъуэмкIэ топыр кьитащ, ауэ Iуащхьэхъумэныкъуэр зэуа топыр Рыжиковым и дежкIэ щынагъэнщэу кьыщIэкIащ. КьыкIэлъыкIуэ ебгъэрыкIуэныгъэм топыр Гъэущокъуэм къыIэрыхьащ. Гъуащхьэхъумэхэм ящыщ зым кьыщыпекIуэкIым ар ирагъдащ, арщхьэкIэ судьям ар гулыитэншэу кьигъэнащ.

ЕбгъэрыкIуэныгъэхэм ящыщ зым топыр кьыIэрыхьащ «Спартак-Налшыкым» кьыхьхьагъащIэ Iуащхьэхъумэ Йованович, Ар лъэщу топым еуащ. ХьэщIэхэм я гъуащхьэтетым, джэгур зэрекIуэкIым кIэлъыплъурэ штрафнойм къикIати, Iуэхур апхуэдэу къекIэрэхьэкIыну игу къэкIакьым, Метр 70-м щIигъуакIэ хьэщIэхэм я гъуэм лъэжьу гъуащхьэхъумэм кьыхита топыр Рыжиковым и пащхьэм щытеуэри, щхьэпрылъэтащ. Гъуащхьэтетым сыт ищIами абы лъэщыхьакъым - 1:1.

Бжьыгъэр гъэщIэгъэну зэхуэдэ зэращIыжам «Спартак-Налшыкыр» жан дэхъужащ. ХьэщIэхэм я гъуащхьэтетым и щIэщхьэм хуэдэ иджыри Iэщ1эжьыным щыгугъыуэрэ зыбжанэрэ гъуэм еуащ I ЗэущокъуэмрэI Джатэрывэмрэ икIи ехьэлIэныгъэм пэгъунэгъу дыдэу щыташ. Налшыкдсхэм я футболистхэм я ебгъэрыкIуэныгъэхэр щтрафнойм кьыкIыуэрэ кьыхэпнуэдащ Рыжиковым.

«Рубин»-ми апхуэдэу тыншу текIуэныгъэр зыIэщIигъэкIыну хуейтэкъым. Фредриксон и гъуэм пэгъунэгъуу топыр кьыыIэрыхьа Медведевыр лъэщу еуащ, арщхьэкIэ зымащIэкIэ техуакъым.

ЕтIуанэ Iыхьэр налшыкдсхэм жыджэру кьыщIадзэжащ, я хьэрхуэзэгъуэр я гъуэм ирагуIри. Гъуащхьэхъумэхэм я1щIэкIри, Гогуэ Рыжиковым и пащхьэм кьыхутащ икIи командэр я1п1э иригъэщыным зымащIэщ и1эжар.

Къэралым и командэ кьыхэхам хэтыну зэрыраджам дамэ кьытезыгъэкIа «Рубин»-м и гъуащхьэхъумэныкъуэ Касаевым командэ псом и п1экIэ джэгуну хущIэкъурт. Штрафнойм игу абы кьыIэрыхьа топым лъэщу еуащ, арщхьэкIэ Оттэ абы п1ъэщащ.

ЗэIущIэм и 67-нэ дакьикъэр екIуэкIыу ди щIалэхэм топ дагъэкIыну кьахуекIуэкIа Iэмал хъарыпэр кьахуэгъэсэбэпакъым. ЕбгъэрыкIуэурэ топыр кьызыIэрыхьа Леандру ар штрафнойм кIэитащ. МетркIэ нэхъ пэмыкьжьу Сирадзе, кьыкIэлъыкIуэу Гъэущокъуэм я пащхьэм топыр блэжащ. Тепщэныгъэр кьанэ щымыIэу налшыкдсхэм яубыдат. АдэкIэ Амирхановым кьригъэжьа ебгъэрыкIуэныгъэр Леандру и кIэм нигъэсыи и гугъат, арщхьэкIэ зымащIэкIэ гъуэм техуакъым.

ХьэщIэхэм я жэуапыр контратакэ псынщIэкIэ кьитыжащ Касаевым. Аргуэру Фредриксон и Iэзагъ льагъэм ди командэр кьригъэлащ.

«Рубин»-м бэджэнду кьызэрыIахам кьыхэкIкIэ и командэм пэщIэтыну хуимыт Дядюн Владимир мы зэIущIэм хэтакъым. Абы и пIэкIэ джэгуа, «Спартак-Налшыкым» и гъуащхьэуэ щIалэщIэ Гъэущокъуэ Арсен кърагъэза дзыхьыр игъэпэжащ, уеблэмэ_топ дигъэкIыну Iэмал зыбжанэ иIащ.

ЕпщыкIубгъуанэ джэгугъуэм щыщу екIуэкIа зэIуплъхэм кьадэхэгъэщыпхъэщ Гроснэ и **«Гэрчымрэ»** Мэзкуу и **«Спартак»**-мрэ яйр. Иужьрей зэманым джэгукIэфI кьэзыгъэлъагъуэ мэзкуудэсхэр Гроснэ щыIэу хэгъэрейхэм 2:0-у хагъэщIащ. Пермь щыIэу **«Ростов»**-м 1:0-у текIуа **«Амкар»**-р турнир таблицэм и иужьрей увыпIэхэм щытхэм къахэкIащ. Мыгъэрей зэхъэзэхуэм зэи къызэрыщыхамыгъэщIам и очко бжьыгъэхэм хигъэхъуащ Санкт-Петербург и **«Зенит»**-м. Мэзкуу щыIэу ар **«Локомотив»**-м 3:0-у текIуащ.

Адрей командхэр зэрызэдэджэгуам мыпхуэдэ бжьыгъэхэр кьарикIуащ: **«Сатурн»** (Мэзкуу область) - **«Крылья Советов»** (Самарэ) - **1:1, «Томь»** (Томск) - **«Динамо»** (Мэзкуу) - **1:0, ЦСКА** (Мэзкуу)- **«Алания»** (Владикавказ) - **2:1.**

«Анжи» (Мэхъэчкъалэ) - **«Сибирь»** (Новосибирск) - змыхэр щыджэгуар дыгъуэ-пшыхьщ.

КъыкIэдэлыкIуэ джэгугъуэр ди щIалэхэм Самарэ щрагъэкIуэкIынуц. ФокIадэм и 12-м ахэр IущIэнущ «Крылья Советов»-м.

ЖЫЛАСЭ Замир.

ЗэIущIэ нэужьым

КАФАНОВ Виталий, *«Рубин»-м и тренер нэхъыжь:*

Хабзэ хъуар къытхуэзэпыудакъым

- Налшык щедгъэкIуэкI зэIущIэхэр сыт щыгъуи гугъуш. ЗыгъэцIэжьыным, хьу-мыхьумэ, зыгу зр щыгъэкIащ, ауэ дебгъэрыкIуэныр кьыджьулакъым. Тепщэныгъэр зыуфыда налшыкдсхэм дакьыIэщIэкIыуэр зэрытакъэ зыбжанэ кьызэдгъэпэщащ, апхуэдэущ бжьыгъэр кьыIэрыIэIутхари. КъытхудагъэкIа топым сытепсэлъыхьыну сыхуейкъым.

- Бердыевым пышIэныгъэ хуиIа зэIущIэр щекIуэкIым?

- Ялэ Iыхьэм и ужькIэ командэм кьыгтыхьащ. КьыщынэмыщIауэ, едгъэкIуэкIыну зэхъуэкIыныгъэхэм теухуауэ телефонкIэ кьызэпсалъэ.

- «Рубин»-р Налшык зэи щытекIуакъым. Футболистхэм я джэгукIэм ар зыгуэркIэ епха хьуа?

- Ар тренерхэм кьалытащ икIи футболистхэм я дежи нэтхьэсащ. А хабзэр кьыIэпыдудыну дыхуеящ, арщхьэкIэ аргуэру кьыдэхъулIакъым. «Спартак-Налшыкым» нэхъапэм дедгъэкIуэкIа зэIущIэхэм нэхърэ нобэ текIуэныгъэм нэхъ дыпэгъуэнэгъащ.

КРАСНОЖАН Юрэ, *«Спартак-Налшыкым» и тренер нэхъыщхьэ:*

ЗэрымыщIэкIэ дэдгъэкIами…

- ЗэIущIэм и ятп1э Iыхьэр «Рубин»-м нэхъыфIу иригъэкIуэлащ. Дэри нэхъыфIыIуэу дыджэг ynу дыхуеят, ауэ хьэкъулакъым. ЕтIуанэ Iыхьэр ди зэхуэдэу жыпIэ хьунущ. П1эщIэдэхэм тепщэныгъэри тIыгъащ, арщхьэкIэ ар кьыктхуэгъэъсэбэпакъым. Псори зэгъуэсу кьапщтэмэ, бжьыгъэр зэхуэдэ тщIыжьынымкIэ ди кIэн кьикIащ, ауэ зэIущIэм адэкIэ и екIуэжыкIам тепщIыхьмэ, кIэух бжьыгъэр сфIэтэмэщ.

- Ялэ Iыхьэм етIуанэм хуэдэу щхьэ фымыщжэгъаурэ?

- Командэм кьыкIыхьагъащIэ гъэущокъуэхэр ящыкIи дыжэгуKIэм хэзэгъэщыкIуэ. Гъэущокъуэхэм я кьикIуэтыжьхэр зэрымэныкъуэхэр кьикIуэтыжьхэр абыхэм ядэIэпыкъун хуей хьурт. А зэманым кьриубыдэу хьэщIэхэм губгъуэм хуитынырэ щагъуэтырт.

- Фи командэм и ебгъэрыкIуэныгъэм текIуэуэ сыт кьыщжепIафынур?

- ЗэIущIэм и ятп1э Iыхьэм ди ебгъэрыкIуэныгъэхэр купщIафIэ дыдэу щытакъым. Мы1эмалынщIэу топ зыбжанэ яфIэкIуэдащ. ЕтIуанэ Iыхьэм кьэдкIэ нэхъыфIу джэгуащ.

- ОчкоитI ффIэкIуэдауэ хьэмэрэ зы кьыфхэхъуауэ кьызэрыфлытэр?

- Пэжу жыпIэмэ, зы очко кьытхэхъуауэ араш.

КЪЭКЪУН Бэ.

● Бэнэкlэ хуит

Дунейпсо утыкухэр ягъэбжьыфIэ

Иджыблагъэ Инджылызым щекIуэкIащ бэнэкIэ хунтымкIэ дунейпсо зэхьэзэхуэ.

ЗИ ХЬЭПЪАГЪЫР килограмм 74-рэ хъухэм я деж абы етIуанэ увыпIэр щызыIэригъэхьащ Урысейм и гуп кьыхэхам хэт, ди лъэпкъэгъу Мер Арсен. Ар хабжащ Иджылызым и Кубокым щIэбэна спортсмен нэхъыфIхэм. Бэнэкlэ хунтымкIэ Урысейм и щIалэгъуалэм я спартакиадэу Санкт-Петербург щекIуэкIам ЮФО-м и командэ кьыхэхам хэ ту и зэфIэкI щигъэпэгъуащ Псыгъэнсу кьуажэм дэт сабий-щIалэгъуалэ спорт школым и гъэсэн Хьэсанэ Мурат.

Дыжьын медалыр къэзыхьа ди щIалэр зыхэта бэнэгъуэ 5-м абы Iэзагъкlэ кьыпэпъэщын кьыхэкIакъым, спартакиадэм пашэ щыхъуа Калининград областым и лIыкIуэм фIэкIа. Мер Арсен Хьэсанэ Мурати щагъэсар Аруан районым и спорт школэрщ.

ЖАНХЪУ ЭТ Зуэ.

● Теплъэгъуэ

Гухэр къыIэздофэ

ПЩАЩЭМ и щхьэр лъагэу и1этауэ щыгщ, ауэ и нап1эр ехьэжащ. И щхьэщыгъуэ-хуэр и дамащхьэхэм уэшхыу къытошхэ, зэ3эмызэ жьыр къыщепщэкIэ и нэкIум едэхащIэу. Пщащэр Iэпкъльэпкъ зэкIужщ, уэсым хуэдэу хужь фащэ щыгщ. Фащэр фыз бэнйхэмкIэ гъэщIэрэщIа фIэкI умыщIэу, дыщэ IуданэхэмкIэ хэдыкIащ. И щыIэ хъар хужьыбзэм жьыр ироджэгу…

И напIэр тIэкIу кьыдрехьей-ри, щауэр кьельагъуэ. Щауэр пщащэм и пащхьэм итщ, и щхьэр Iэтауэ. И цейр фIыцIэ кьарэщ, ар нэхьри нэхъ дахэр ящ дыжьын зэхьэрхэм. И бгырыпхым екIупс адыгъэ кьамэмэ кьыбжьелэ фащэр зыщыгъыр зэрымакьэрабгъэр. Щалэм и плъэкIэ пагэм тIэкIу зыкьыфIэщIыжауэ кьыпщегъэхьу, ау э, хьыджэбзым зэрыIупльэу нап1э кьоху абы пщI3щхуэ зэрэхуэищIыр, уеблэмэ зэрыщцыкIытэр.

Зыхуэбгъэдэн щымыIэ фащэхэр зыщыгъ пщащэхэмрэ щауэхэмрэ хьурейуэ кьоув, пшынауэри я гъусэу… Щалэгъуалэр пшынэ макьым екIуу Iэгу йоуэ, гури псэри зыгъэгуфIэ псалъэхэр жаIэ.

Пшынэм и макьым зеIэт. «Ўэрькъафэ… Щауэхэмрэ пщащэхэмрэ щытщ, Iэгу еуэу, а тIум еплъу. Щауэм пщащэр кьыпгъэфэну кьыдеш… Кьэфэн щIадзэ… Пьатхэ псыIэрыщIэм сыту ещхьыщ абыхэм я кьафэр! Пщащэм и щхьэр лъагэу и1этащ, дахэу кьофэ, тIэкIу кьыпогуфыкI, и Iэхэри дахэу икIи хуэму зэрехьэ. Пщэдджьажь уэсэпсыр кьоъхуапсэ адыгэ пщащэм. Кьыщыз3эдэфэм я нэхэр зэхуоэз, ауэ тIури заншIэу лъэныкъуэкIэ йоплъэкI. Щалэм лъапэ-цIийуэ кьэфэн щIедзэ. ИкIи апхуэдизу Iэ5эу кьофэри, щыгум темыту кьыпфIощI. Кьофэ пагэу, ауэ пщащэми пщI3 хуищIрэ езыми зыхуищIыжу.

Щауэм и гур пщащэм и гум кьарэщ, ар нэхьри нэхъ дахэр ящ дыжьын зэхьэрхэм. И бгырыпхым екIупс адыгъэ кьамэмэ кьыбжьелэ фащэр зыщыгъыр зэрымакьэрабгъэр. Щалэм и плъэкIэ пагэм тIэкIу зыкьыфIэщIыжауэ кьыпщегъэхьу, ау э, хьыджэбзым зэрыIупльэу нап1э кьоху абы пщI3щхуэ зэрэхуэищIыр, уеблэмэ зэрыщцыкIытэр.

Щауэм и гур пщащэм и гум кьарэщ, ар нэхьри нэхъ дахэр ящ дыжьын зэхьэрхэм. И бгырыпхым екIупс адыгъэ кьамэмэ кьыбжьелэ фащэр зыщыгъыр зэрымакьэрабгъэр. Щалэм и плъэкIэ пагэм тIэкIу гугъуэ, дэтхэнэми и щхьэри кьегъэгугъэ аргуэру зэхуэзэжьыну.

ДЖЭНЫБЭ Сарэ,
Йорданне, Наур къалэ.

●ГИБДД-м къет

Сабийхэр сакъыным хуэвущий

ПщIэ зыхуэтщI адэ-анэхэ! ФокIадэм и 1-м фи сабийр школым кIуэнущ зэса гъэзуэрти, ар псом нэхърэ нэхъ щынагъуэнщэу щытын хуейщ.

ФИ КЪАЛэН нэхъыщхьэр: унэмрэ школымрэ яку дэлъ гъэгуанэр фи сабийм щIыгъуу зыбжанэрэ зэпыфчын, шынагъуэ нэхъ зыпылъ щIыпIэхэм гу лъеврэтэн хуейщ. Щ1эх-щ1эхыуэрэ яку къэвгъэкIыж гъуэгум зэрыщIэкIуапхъэ хабзэр.

Сабийхэращ лъэсырыкIуэхэм ящыщу нэхъ узытегущэвы-хьыпIэкIэ, сыту жыпIэмэ, езы щIэкIуэм гъуэгуэгу зыщIэсу упщIкIэ зэрызащIынури пщIэнукъым. Унэ къуагъым, къуэвыIауэ щыт транспортым кьыкIуэжму гъуэгум тельэдэнкIи мэхъу, тегупсысыкIыу е хьэпшып гуэрхэм дахьэхыу щытыкIэм щытелпъэкъуфIи щыIэщ.

ПщIэ зыхуэтщI балигъхэ! Сакъын зэрыхуэфи сут щыгъуи сабийхэм ягу къэвгъэкIыж, гъуэгум зэрыщIэкIуэ хабзэхэр ящIэным и мызакъуэу, ар игъэзэщIэн зэрыхуейри зыщеймыгъэгъэлупщэ.

Илъэс кьэс гъэгуэхэм щыхохIуадэ лъакъуэрыгъажэхэмрэ мопедхэмкIэ къэзыжьых, хуит зыщI тхьлъ ямыIэу автомашинэр зезыгъакIуэ ныбжьыщIахэр. Илъэсыр кьызэрихьэ-рэ Налшык къалэ сабийхэр зыхэт гуэргу насрыпшащэу 10 кьыщыхьуати, зы щIыкIу хэкIуадащ, 9-м фэбжь ягъуэтащ.

Фи быным лъакъуэрыгъажэкIэ кьижьыхьыну хуит щыщIадгIэ, зэрызекIуэкIым хуэдэ хабзэр ягу къэвгъэкIыж, фэ, бапилгъэхэр, абыхэм я щапхъэу фыщыт. Псори зэхуэдэу дахуэсакъмэщ сабийхэм я узынщагъэмрэ гъащIэмрэ хъуа щыхъунур.

«Лъэс зэрпыкIыпIэ»

Лъэсырыкlуэхэр хэту аварие нэхъыбэ республикэм кьызэрыщыхьуэм, рулым дэсхэм зэрызекIуапхъэхэм фIыуэ зэрыхамыщIыкIым икIи Гъэгум зэрыщIэкIуэ хабзэхэм кьызэрагъэувым тету, лъэсырыкIуэхэм худачыхьи зэрыхуейр уэим зэращащIым кьыхэкIыу щыщхьэIум и 21 - 30-хэмкIэзэбэрдей-Балъкъэрым щекIуэкIащ «Лъэс зэрпыкIыпIэ» Iуэхугъуэр.

УФ-м и КоАП-м и 12.18 статьям кьыщыгъэлъэгъуахэр кьызэпызыудэсм, лъэсырыкIуэхэм, лъакъуэрыгъажэм тесхэм Гъэгуэгум зэрыщIэкIуэ хабзэм кьыщыгъэлъэгъуа щыпIэхэм деж щахудзэзымычых шоферхэм административнэ кьэудыху сом 800-м щыщIэдзауэ 1000-м нэс ирагъэпшынащ.

ПщIэ зыхуэтщI шоферхэ! Транспортыр щызыгъэвгъакIуэкIэ сакъынигъэр зыщыбмыгъэгъупщэ, фэ хабзэр зэрывгъэщIэм куэдкIэ ельытащ гъуэгум щызекIуэ псоми я гъащIэмрэ я узынщагъэмрэ.

Налшык къалэ УВД-м и ОГИБДД.

●Гу зылъытапхъэ

«Нарт-ТВ»-р пыфщIэну фыуейр?

«Юг-Сайт» ООО-м ещэ, егъэув спутник антеннэхэр. Апхуэдэу мыбы пхупащIэнущ «Нарт-ТВ» адыгэ каналыр - жэщми махуэми сыхьэт 24-кIэ лажьэр.

Ди хэщIапIэр: Налшык къалэ, Кулиевым и ц1ыпIэ, 18, «Эльдорадо» тыкуэн, 2-нэ къат. **Телефоныр:** 40-22-95.

КъБР-м ХьыбарегъащIэ �IнатIэхэмкIэ, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм ядэлэжьнымрэ щIалэгъуалэм я ГъуэхуэмкIэ и министерствэр, ТхакIуэхэмрэ Журналистхэмрэ я союзхэр, «Къэбэрдей-Балъкъэр» ВГК, «Къэбэрдей-Балъкъэр» КъТРК, «Адыгэ псалъэ», «Кабардино-Балкарская правда», «Заман», «Советская молодежь», «Горянка» газетхэм, Iуащхьэмахуэм, «Литературная Кабардино-Балкария», «Минги Тау», «Нур», «Нюр», «Солнышко» журналхэм, «Эльбрус» тхылъ тедаIэм я зэжьакIуэхэр республикэ радиом и редактор **Мыз Ахьмэд Лиуан и къуэм** хуогуэавэ и анэ **ХьэкIуланэ ХьэкIанэ и пхъур** дунейм зэрехьэжа къыхэкIыу.

Редактор нэхъыщхьэ ХЬЭФIЫЦIЭ Мухьэмэд

РЕДАКЦЭМ И КОЛЛЕГИЕМ ХЭТХЭР

Жылаэ Заурбэч (редактор нэхъыщхьэм и къуэдэ), **ЖьакIэмыхъу Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдэ), **Ширдий Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдэ), **Гъурыжь Мадинэ** (жэуап зыхь секретарь), **Гъущо Зариф, Кьардэн Маритэ, Ныбжьэ Таисэ, Хьжькъаэр Алик.**

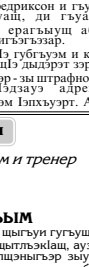

ДИ ХЭЩIАПIЭР

360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и ц1экIэ щыIэ уэрам, 5, ебгъуанэ - епщIанэ къатхэр.

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; редактор нэхъыщхьэм и къуэдэхэм - 42-63-64, 47-31-54, 47-33-23; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

**КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкIэ, жылагъуэ